

ANTANAS STRAZDAS

RAŠTAI

Lietuvių Kultūros Židinio New Yorke
ANTANO MACEIKOS Vardo
BIBLIOTEKA

Skyrius 8-1

Nr. 5007

VALSTYBINĖ
GROŽINĖS LITERATŪROS LEIDYKLA
VILNIUS * 1957

ANTANO STRAZDO DAINOS

Sunkiausias uždavinys šių dienų tyrinėto-
jui — atskirti tikruosius Antano Strazdo gyve-
nimo įvykius ir faktus nuo gausių liaudies pa-
sakojimų apie jį, atrinkti šio poeto sukurtas
daines iš nesuskaitomo lietuvių liaudies dainų
lobyno. Taip betarpiškai, tikrai ir jautriai
A. Strazdas išreiškė savo meto valstiečių bau-
džiauninkų jausmus — jų pasipiktinimą feodali-
ne priespauda ir šviesesnės ateities lūkesčius, jų
sveikos prigimties gyvybingumą ir veržlumą, jų
pasitikėjimą savo jėgomis ir šviesią, optimistinę
nuotaiką. Ne veltui liaudis poetą pavadino malo-
niniu Strazdelio vardu.

Antano Strazdo gimimo data ir vieta nėra
tiksliai nustatytos. Remiantis metrikų nuorašu,
gimė jisai 1763 m. (1757 m. data, biografų iš-
skaičiuota iš vieno A. Strazdo pasisakymo, at-

rodo, mažiau patikima). Jo tėvai, Jonas ir Sofija Strazdai, buvo Kriaunų dvarininko Riomerio baudžiauninkai ir gyveno Astravo, o kitų tikinimu — Kriūgiškio, kaime, prie gražaus Sartų ežero (dabar Obelių rajonas). Dvarininkas, tikėdamasis iš gabaus jaunuolio susilaukti tinkamo patarnautojo, pramokė A. Strazdą, sulenkintai vadinamą Drazdausku, rašto ir muzikos. Tačiau būsimasis poetas išsiveržė iš dvaro aplinkos ir mokėsi toliau. Yra žinių, kad A. Strazdas lankė bene Ilukštos (Latvija) jėzuitų mokyklą, o vėliau (apie 1785—1786 m.) — Varnių dvasinę seminariją. Kaip galima spręsti iš paties poeto pasisakymų, jis, tapęs kunigu, 5 metus pasiliko Varniuose, o paskui iš Žemaičių persikėlė į Vilniaus vyskupystę. Ką veikė tuo laikotarpiu, nežinome.

„Atvykęs į dieceziją, — rašo A. Strazdas, — pirmiausia buvau 7 metus Kupiškyje kamendorium, paskui 4 metus Anykščiuose, 4 metus Subačiaus filijoje Karsakiškyje, 5 metus gyvenau be pareigų Vabalninko parapijos apylinkėje Uoginiuose ir, klebono leidimu, laikiau pamaldas Uoginių koplyčioje. Toje pačioje Vabalninko parapijoje prie filijos, vadinamos Diliais, 5 metus

buvau filialistu. Vėliau buvau 2 metus kamentorium Panevėžyje. Paskui 1 metus buvau kamentorium Pandėlyje. Po to Kupiškio parapijoje Pievėnų girioje pirkau iš valstiečio trobą ir, berods, 5 metus verčiausi žemės darbu, su pamėgimu rašinėjau lietuviškus ir lenkiškus eilėraščius...”

Kokios šitokio klajokliško A. Strazdo gyvenimo priežastys? Tai — priešiškas nusistatymas feodalų, bažnytinės vyresnybės atžvilgiu, aiškų palankumą gujamiems valstiečiams baudžiauninkams, nesišavėjimas kunigyste. Kupinas pašaipos ir ironijos „aukštuomenei“, ūmus, stačiokiškas, mažai tesirūpinąs savo išvaizda, vaikštąs pėsčias ar važinėjąs leisgyviu kuinu valstietiškosė vežėčiose, pats savo rankomis dirbąs žemę, nepriklausąs niekieno malonės ir niekam nepataikaująs, — A. Strazdas buvo gyvas neapykantos feodalų pažiūroms, įpročiams bei skoniui įsikūnijimas. Kilnojamas iš vietos į vietą, jis jau pačiu savo asmeniu skleidė maištingas nuotaikas. Jaudinanti liaudies pagarba lydėjo A. Strazdo gyvenimo kelią. Liaudis savąjį Strazdelį savotiškai apibendrina, padarė tautosakiniu apskritai maištautojo, ponų išjuokėjo ir

niekintojo tipu. Daugumas iki šiol gyvų liaudyje pasakojimų — anekdotų turi neabejotiną tikrovinį pagrindą. Pagal juos — A. Strazdas kiekvienu atveju žerdavęs į akis teisybę, nesiduodavęs paperkamas, atlaidų proga turtingiems kunigams krėsdavęs išdaigas: sukeisdavęs gerus jų drabužius su savo skarmalais, vietoje batų palikdavęs vyžas, pasiimdavęs maisto ar pinigų, sakydamas, jog dievo dovanos visiems priklausančios, ir pan. Pasakojama, jog A. Strazdas nesilaikęs celibato — turėjęs šeimą. Poetas ne kartą ištisas naktis praleisdavęs su naktigoniais prie laužo, kartu dainuodamas ir juokaudamas.

A. Strazdui 1814 m. pavyko išspausdinti Vilniuje nedidelį savo eilėraščių-dainų rinkinį, pavadintą „Giesmės svietiškos ir šventos“. Čia buvo įdėti devyni pasaulietinio turinio kūriniai („Giesmė apie siratas“, „Gegužėlė“, „Strazdas“, „Selianka Aušra“ ir kt.) ir dvi „šventos giesmės“. Ši plonutė A. Strazdo knygelė buvo vienintelė pasirodžiusi jam gyvam esant.

Liaudis pamėgo A. Strazdo dainas, žmonės mokėsi jų ir skleidė visame krašte. Tatai kėlė feodalų įtarumą. Pagal „jo imperatoriškos didybės visos Rusijos valdovo įsakymą“, išsiuntinėtą

Ukmergės, Obelių, Kupiškio ir Upytės dekanams 1819 m., A. Strazdas buvo išardytas. Savo raštišką pasiaiškinimą (eksplikaciją) jis pavertė tikru kaltinimo aktu, kupinu ironijos ir sąmojo. Į klausimą, ar A. Strazdo tarnybos eigą formaliai pateisinta, poetas atsako, jog visą laiką dieceziją valdę uolūs vyskupai, tai argi jie būtų pakentę netvarką. „Niekados nesistengiau beneficijos, — rašo A. Strazdas, — visados toli buvau nuo visokių pinigų, jų taip pat neturiu, tačiau bažnyčios duonos nevalgau... Turiu dykynę Kupiškio seniūnijoje... Iš žemės gelmių ieškau sau maisto, matyt, dėl tos priežasties ir atrodo šviesiajam konsistoriui, kad gyvenu ne pagal pašaukimą.“ Į suktą konsistorijos klausimą, ką A. Strazdas „būtent blogo ar gero padarė“, poetas atsako, jog tai esąs ne tik jį, eilinį dvasininką, bet ir prelatus liečiąs klausimas...

Visiškas sutapimas su liaudimi, nuolatiniai mėtymai iš vietos į vietą leido A. Strazdui giliai pažinti valstiečių buitį, jų vargus, rūpesčius. Jis nebuvo kažkoks primityvas, kokį jį mėgo vaizduoti dvasininkai bei buržuazija. Gyvenimišką jo patirtį papildė ir įprasmino platus apsisiskaitymas. Nežinome, kokius autorius jis mėgo,

tačiau A. Strazdo pagarbą literatūrai matome iš minėtos jo eksplikacijos. Poetas sakosi visą atliekamą nuo pareigų ir fizinio darbo laiką skiriamą vien tik literatūrai, kuri parodo „teisybės kelią“ ir „pasaldina kartybes“, kuri „sustiprina mano viltį sulaukti atpildo už nuoskaudas ir sielvartą...“, kuri „išmokė mylėti artimuosius, apšvietė tamsybėse paskendusius...“

Apie 1824 m. A. Strazdas mėgino išspausdinti antrą, kur kas platesnį savo poezijos rinkinį. Tačiau siautėjanti carinė reakcija, susekus Vilniaus universitete bei kitose mokyklose filomatų ir filaretų organizacijas, turėjusias ryšį su revoliuciniu dekabristų sąjūdžiu Rusijoje, sudarė A. Strazdui neįveikiamas kliūtis. Rezoliucijoje prie poeto prašymo išleisti rinkinį Vilniaus cenzūros komitetas pabrėžė, jog „dėl grubių žodžių, geram skoniui priešingų ir neatitinkančių vyriausybės dvasios dainose Gegužėlė ir Giesmė apie 1812 m. revoliuciją, cenzūros nuostatai neleidia pasirašyti ir leisti šį rankraštį spausdinti“. Tokiu būdu cenzūros komitetas užkirto kelią rinkiniui pasirodyti. A. Strazdo „Giesmė apie 1812 m. revoliuciją“ dėl cenzūros kaltės dingo ir iki šiol nežinoma. Cenzūros komitetas taip pat

uždraudė spausdinti A. Strazdo eilėraštį „Giesmė Rygos miestui pagerbti“, kurį poetas norėjo išleisti atskiru leidiniu. „Neleidžiama spausdinti dėl nesąmonės kalbos skonio ir minties atžvilgiu“, — rašoma rezoliucijoje. Iš rezoliucijos matyti, jog A. Strazdas buvo padavęs cenzūruoti ir lietuvių kalbos gramatikos rankraštį, apie kurį iki šiol neturime jokių žinių.

A. Strazdas atkakliai priešinosi cenzūros siautėjimui: rašė skundą, pats porą kartų su dideliu vargu arkliais keliavo į Vilnių. Jo protesto raštas cenzūros komitetui Vilniuje yra griežtas kaltinimas carinei biurokratijai. Poetas sakėsi dirbąs „kas yra įgimta ir kraštui naudinga“, siekiąs „praturtinti darbais bibliotekas ir archyvus“, tačiau lietuvių kalbos nemoką sauvaliautojai cenzoriai žlugdą šį darbą. Savo kūrybai ir kalbai apginti A. Strazdas skunde įrašė posmą iš lenkų vertėjo Dmochovskio knygos „Eiliavimo menas“:

O už vis labiausiai kalbą gerbk gimtinę,
Nes jos nemokėti — gėda paskutinė.
Gerai, kad svetimas kalbas žinai ir moki,
Bet visų pirma savąją gerai žinoki.

A. Strazdas griežtai reikalavo: paskirti naujus cenzorius, patraukti į atsakomybę senuosius, įspėti cenzūros komitetą dėl netinkamo elgesio su autorium, grąžinti cenzūruotus veikalus ir atlyginti nuostolius. Ši poeto kova truko beveik penkerius metus, bet nedavė vaisių — dainų rinkinys ir kiti jo darbai, tokie svarbūs ir reikšmingi ano meto sąlygomis, nepasirodė. Tačiau A. Strazdas nesiliovė kūręs dainas iki gilios senatvės, ir jos gyvu žodžiu plito liaudyje, juoba, kad poetas, kaip tvirtinama, pats savo dainoms pritaikydavęs melodijas, dainuote išdainuodavęs savo kūrinčius.

Senatvėje A. Strazdas buvo įsigijęs menką trobelę Kamajuose ir gyveno labai skurdžiai. Tačiau ir čia šlėkta Harasimovičius iškėlė bylą dėl žemės sklypelio, kurį poetas savo rankomis dirbo. Bažnytinė vyresnybė seną A. Strazdą visiškai apleido: jokių pastovesnių pareigų jam neskyrė, nesirūpino jo pragyvenimu. Obelių dekanas, apsilankęs ištardyti poetą (1825), rašė: „Ne neturtas, bet tikras skurdas visur matyti. Gyvenamieji kambariai visiškai prasti, be grindų... kartu tenai antys, vištos, triušiai, šunelis ir paršiukas talpinasi... Vargingai apsirengęs, ir lova

visiškai prasta. Tačiau jis pats visuomet linksmas; pasakojo, kad dabar turi išeiti iš spaudos jo eiliuotas kūrinėlis..." Tik paprasti žmonės neapleido poeto, lankė, globojo ir šelpė jį senatvėje.

Vilniaus gubernijos vyresnybė visą laiką su įtarimu sekusi A. Strazdo veiklą, vyskupui pasiūlius, 1828 m. įsakė ištremti poetą į Pažaislio vienuolyną, kaip į savotišką kalnimo vietą. Tremtinio turtas buvo įkainotas 30 rublių. Veltui A. Strazdas mėgino skųstis tam pačiam Vilniaus vyskupui, vadindamas save „literatūros lietuvių kalba nariu": jo skundas buvo atmestas.

Mirė A. Strazdas 1833 m. balandžio 11 d. Palaidotas Kamajuose.

A. Strazdo dainos virto tautosakos kūriniais, šakojosi gausiais variantais. Dalis jų pateko į S. Daukanto, A. Juškos, A. Sabaliausko paruoštus lietuvių liaudies dainų rinkinius, kitos buvo užrašomos ir skelbiamos (L. Didžiulienės 1911 m. paskelbtos 26 giesmės; L. Giros paruoštos „Strazdelio dainos", 1914; J. Petruolio ir K. Korsako — Radžvilo knyga „Antanas Strazdas. Pasaulinės ir dvasinės giesmės", 1938). Remiantis bendra idėjine kryptimi bei meniniu braižu, žodynu,

posmų sandara ir kit. bruožais, šiandien jau galima nustatyti bent 50-tį dainų, priklausančių A. Strazdo plunksnai.

A. Strazdas gyveno ir kūrė savo dainas didelių istorinių, visuomeninių ir politinių įvykių laikotarpiu. Poeto jaunystėje įvyko paskutinis Lenkijos-Lietuvos valstybės padalinimas; Lietuvoje augo valstiečių judėjimas prieš baudžiąvą, paaštrėjęs Kostiuškos sukilimo metais, 1812 m. karo eigoje, o ypač vėliau, bręstant 1831 m. sukilimui. Valstiečiai masiškai atsisakinėjo eiti baudžiąvą, ir net Vilniaus Gubernijos bajorų seimas buvo priverstas kelti baudžiąvos panaikinimo, kaip išėties iš gresiančios ūkinės katastrofos, klausimą (1817). Šitos visuomeninės nuotaikos rado ryškų atbalsį valstiečių interesų reiškėjo A. Strazdo pilietinėse dainose.

Paprastais liaudiškos dainos žodžiais, baudžiauninkams suprantamu ir pajaučiamu būdu, poetas rodė sunkią valstiečių būklę feodalinėje priespaudoje, rodė ne sausais pamokymais, o tokiais ryškiais paveikslais, kaip baudžiauninko Dominyko, kuriam „vienoj pusėj šlėkta, kitoj pusėj dvaras“, o ateinant urėdui ir tijūnui, „dreba visas kūnas“ („Ei tu, Dominykai“). Giliai įžvelg-

damas gyvenimą, poetas pastebėjo visuomeninių prieštaravimų pradmenis pačių valstiečių tarpe. Jis aiškiai skiria „gaspadorius-naminykus“, miegančius ant „patalėlio pūkinio“, ir samdinius, kuriems „blogas tankiai pašaras, didžiausi pietūs — ašaros“ („Giesmė apie siratas“). Šie prieštaravimai pasireiškia ypač tokiose liaudies nelaimėse, kaip rekrutų ėmimas: į juos patenka ir kenčia socialinę bei nacionalinę priespaudą dažniausiai tik vargingųjų valstiečių sūnūs („Lenkų žemėj daugel vietų“).

A. Strazdas puoselėjo ir kurstė valstiečių išsivadavimo iš feodalinės priespaudos, jų šviesesnės ateities ir laisvės viltis. Šias nuotaikas, nors carinės cenzūros siautėjimo sąlygomis išreikštas alegorine forma, liaudis aiškiai suprato ir priėmė kaip savo širdies plakimą. A. Strazdas kalba apie valną paukštelę, kuri „neturi ant savęs pono“ („Gegužėlė“). Tokio pat pobūdžio yra ir viena populiariausių A. Strazdo dainų — „Strazdas“, kurioje, duodamas gyvą, plastišką pavasarį atgimstančios gamtos vaizdą, poetas strazdo žodžiais leidžia balsą per „tamsias girias“ ir „pranašauja pavasarėlį“. Dar ryškiau liaudies ir būsimos pergalės motyvas suskamba žinomoje

dainoje „Varnas“, su kuria A. Strazdas pakilo iki priešakinių savo epochos revoliucinės minties ir nuotaikos nešėjų. Su didele meile ir jautrumu dainoje poetas kreipiasi į baudžiauninkus:

Ne sau jūs žemę kilojat,
Negi sau pėdus nešiojat, —
Vis dėl ponų procavojat.
Jum tik juoda duona krimsti,
Karčias bėdas tankiai kęsti...

Kaip nesutaikomas prieštaravimas čia pat sugretinami nerūpestingos, prabangios feodalinių išnaudotojų buities vaizdai, ir po to išplaukia sprendimas:

Jau prikalta daug yr plieno,
Nebetoli jau ta diena,
Kai iš jų nebus nė vieno.

A. Strazdo pilietinės dainos turėjo liaudžiai didelės idėjinės-sąmoninamosios reikšmės. Idėjinį turinį jose darniai atitinka liaudiška meninė forma. Jos sukurtos lyrinių-epinių liaudies dainų pavyzdžiu, išreiškia ne tik lyrinę-emocinę nuotaiką, bet duoda ir daugiau ar mažiau išplėtotą

siužeta, įsitvirtinantį konkrečiai mėstančio paprasto žmogaus sąmonėje.

Ryškus vaizdinio konkretumo pavyzdys yra ir gamtos paveikslai A. Strazdo dainose. Poetas giliai lyriškai suvokia gamtą, tačiau ne tiesiog išlieja šį pergyvenimą, bet piešia konkretų gamtos vaizdą, persunktą stiprios emocinės nuotikos. Būdinga šiuo atžvilgiu yra A. Strazdo daina „Selianka Aušra“ — viena meniškiausių jo dainų gamtiniais motyvais. Poetas vaizduoja laipsnišką gamtos, gyvulių ir žmogaus pabudimą rytui auštant. Čia ir viversėlis „siaudžia griaudžia padangėm“, ir „vištos karkia palangėm“, ir „jaučias, laukan eidamas, kasa žemę baubdamas“, ir paukšteliai „sujudo, sušneko...“ Pagaliau teka visos gyvybės palaikytoja saulė:

Kas gi ten?

Kas gi tenai už miško

Žiba, tvaska, ištiško?

Saulėlė...

Šitoks pačių ryškiausių gamtos bruožų apčiuopimas ir konkretus, objektyvus jų išreiškimo būdas yra esminiai liaudiško, realistinio meno požymiai. A. Strazdo dainos gamtiniais motyvais pasižymi ypatingu pajautimo šviežumu,

gyvybės veržlumu, poeto tikėjimu liaudies jėgomis, kurios nesulaikomos, kaip besiskleidžiantis pavasaris ar tekanti saulė.

A. Strazdas sukūrė nemaža buitinių-humoristinių dainų, skirtų tiesiog darbo naštos nualintiems baudžiauninkams palinksminti. Dažniausiai šios dainos pagrindžiamos liaudies papročių motyvais. Poetas išreiškia džiugią išginusių bandą piemenėlių nuotaiką („Pasterka, arba piemenų giesmė“), apdainuoja piršlybas rudenį („Ir sulaukęs Mikalojaus“), vestuvių papročius („Kaip pradėsiu tik dainuoti“) ir pan. Iš šių dainų trykšta liaudies gyvybingumas, jos sveikas sąmojis. Kai kuriose dainose pasireiškia liaudies humoras. Pavyzdžiui, dainoje „Paklausykite, mano žekeliai maži“ A. Strazdas, vaizduodamas piemenų išdaigas, priduria, jog „ir pana švenčiausia neiškentėjo: su Juozapu šventu šokti pradėjo“. Arba kad ir toks posmas iš „Pripodkas Petru“:

Ei, kumele, kumelyte,
Kumelyte tu mano,
Tegu tave visados
Šventas Jurgis gano...

A. Strazdas yra parašęs ne tik pasaulietinio pobūdžio dainų. To meto epocha, aplinka, paties

poeto profesinė padėtis atspindėjo jo kūryboje. A. Strazdas sukūrė ir religinių giesmių, pvz., „Pulkim ant kelių“ ir kt.

Daugumą savo kūrinių A. Strazdas skyrė dainuoti; jie yra artimi liaudies dainoms savo posmų sandara bei ritmika. Poetas vietomis įveda po kiekvieno posmo pasikartojančius priedainius („Pasterka, arba piemenų giesmė“, „Rudenėlis“), kitur pažymi eilutės pakartojimus. Kartojimas, intonacijos bei ritmo dainiškumas — būdingiausi daugumos A. Strazdo kūrinių bruožai. Pavyzdžiui:

Pasvydo, pasvydo,
Aušros žvaigždė pasvydo, pasvydo,
Ir gaidelis pragydo, pragydo...

Tokia posmo sandara savaime prašosi melodijos. Skaityti A. Strazdą, kaip ir daugumą liaudies dainų, mažiau paranku, negu dainuoti. Humoristinės A. Strazdo dainos turi ir atitinkamą labiau kapotą — talalavimo, šokio ritmą.

A. Strazdo dainose mirga būdingi, iš gyvosios kalbos paimti ir kūrybiškai panaudoti žodžiai bei posakiai, puikiai išreiškia ano meto liaudies galvoseną, pvz.: dvarininkai ir aukštieji dva-

sininkai geria „stiklus parisdami“, baudžiauninkas minta savo „pašaru“, „kelkitės visi iš ūmo, skubinkitės laukan iš dūmo“ ir pan. Poetas vykusiai panaudoja metaforinius liaudies posakius, pvz., apie „siratą“: „Reikia jam plaukyti, vėjeliu vaikyti“; apie medžioklę: „Plyšta nuo riksmo miškas“ ir pan. Liaudies išnaudotojus poetas taikliai apibūdina pora žodžių: „dievo vanagai“, „miško žvėrys“. Antra vertus, A. Strazdo dainų kalboje pasitaiko nemaža ir svetimybų (mizernas, ščyras, žyvvyti, cūdas ir t. t.), kurios buvo būdingos tam laikotarpiui.

Savo dainas A. Strazdas kūrė tais laikais, kai lietuvių rašomoji kalba dar nebuvo susiformavusi. Poetas naudojosi aukštaičių rytiečių tarmėmis: jo dainų kalbos pagrindą sudaro kamažiškių tarmė, praplėsta gretimų tarmių elementais. Suprantama, jog tarmiškas A. Strazdo dainas perrašant bendrine kalba, atsiranda žymių pakitimų, ypač rimavimo atžvilgiu. Pavyzdžiui, originale rimuojamieji žodžiai: graži — raži („Gegužėlė“), paežiu — sau miežiu („Kiškis“) ir pan. bendrine kalba virsta: graži — rožę, po ežia — sau miežių ir pan. Originale A. Strazdo dainos turi daug pilnesnius rimus, negu perra-

šytos bendrine kalba. Atsiranda kai kurių pakitimų ir ritmo atžvilgiu, pvz.: A. Strazdas rašo: pasganis (-pasiganys), prasmanis (-prasimanys) ir pan. Norint negriauti ritminės dainų sandaros, tenka kai kuriuos poeto tarmiškumus palikti nepaliestus.

Pabrėžiant neabejotiną gilų A. Strazdo poezijos liaudiškumą, susijimą su tautosaka, negalima nepastebėti ir tam tikros rašytinės ano meto literatūros įtakos jo kūrybai.

A. Strazdas, be abejo, buvo susipažinęs su lenkų XVIII a. literatūra, kurioje tuo metu, greta vyraujančios klasicistinės poezijos, atspindėjusios bajorijos nuotaikas feodalinės valstybės irimo laikotarpiu, mezgėsi ir kilo nauja, romantinė sentimentalinė poezija, turinti kai kurių demokratiškesnių, antibaudžiavinių tendencijų, semianti tematiką iš valstiečių buities, vis plačiau ir giliau naudojanti tautosakinius motyvus. Klasicistinių įvaizdžių ir manieros nedaug randame A. Strazdo poezijoje, išskyrus lenkų kalba parašytą „Giesmę Rygos miestui pagerbti“, kurią pradėdamas poetas, klasicizmo pavyzdžiu, kviečia graikų dievus ir gamtos gaivalų globėjus būti palankius laivams, plaukiantiems į Rygą pre-

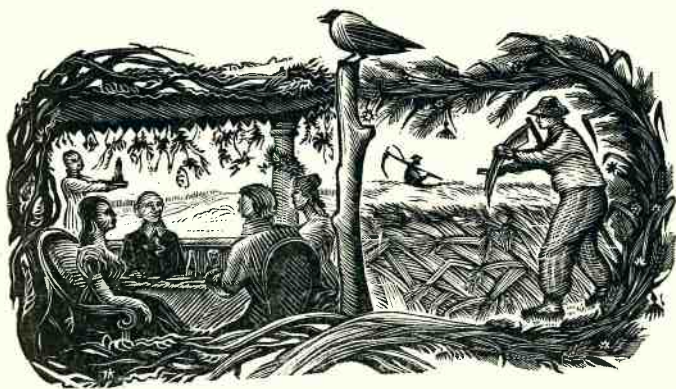
kiauti. Kiek didesnį išpūdį A. Strazdui darė lenkų poezijoje naujai atgimstą žanrai: seliankos (idilės), pasterkos (idiliškos piemenų dainos) ir kt.

Turint prieš akis visuomenines, politines ir kultūrinės sąlygas, kuriomis teko gyventi ir kurti A. Strazdui, jo asmuo, veikla ir kūryba susilieja į vieną pasigėrėtiną paveikslą. Valstiečių baudžiauninkų švietėjas ir guodėjas, kovotojas prieš melą ir šventeivystę, kuriais dangstėsi išnaudotojai, tautinės kultūros puoselėtojas ir, svarbiausia, talentingas liaudies poetas, — toks yra mums A. Strazdas. Jis — žymiausias po K. Donelaičio liaudinių realistinių tradicijų tęsėjas ir palaikytojas. A. Strazdo poezija rodo, kaip rašytojas, mokydamasis iš tautosakos, gali duoti liaudžiai suprantamų, artimų, įsimenamų iš kartos į kartą kūrinių.

L. Gineitis

DAINKIS

VARNAS

Jau paleido juodus sparnus,
Atskrido ūlyčion varnas
Ir ant tvoros atsistojo.
Klausykit, ką anas loja:

„Kaip tik svietas prasidėjo,
Kaip žmonės gyvent pradėjo,
Lygumą terp sau padėjo.

**Greit žmonės pradžias užmiršo,
Blogumą ant sau nupiršo.**

**Padarė visur pagonus,
Liepė pastatyt balvonus
Ir uždėjo tuočės ponus.**

**Biedni jūs, žmonės, nedalioj,
Sunkioj būdami nevalioj,**

**Ne sau jūs žemę kilojat,
Negi sau pėdus nešiojat, —
Vis dėl ponų procavojat.**

**Jum tik juoda duona krimsti,
Karčias bėdas tankiai kęsti.**

**Ponam tai tiktai ulioti,
Vynas gerti, kortas groti,
Minkštam patale miegoti.**

**Išieškotos jų zabovos,
Linksmybės, gardžios patrovos.**

**Svetimos tik procios laukia,
Bet tik ant žmones pristraukia.
Paskutinį kraują traukia.**

Niekas už jum neužtaria,
Ir kunigai teipo daro.

Nors kaip jūs kūną nešioja
Ir bažnyčią budavoja,
Ale jums kasdien pešioja.

Nebeilgos jau adynos,
Aš jums tas nešu navynas:

Jau prikalta daug yr plieno,
Nebetoli jau ta diena,
Kai iš jų nebus nė vieno."

GIESMĖ APIE SIRATAS

Ei, dienos mano klapatų,
Kur pasidėsiu be turtų?
Kur ašei nujosiu,
Vis bėdas atrasiu
Dėl savęs.

Kartus tam labai yr svietas,
Kur pevnos netur čia vietos.
Reikia jam plaukyti,
Vėjelius vaikyti
Po svieta.

Blogas jam tankiai pašaras,
Didžiausi pietūs — ašaros;
Po galva kumštelis —
Visas bankietėlis,
Ach, bėdos!

Nėra jam čėso vaitoti,
Ligų suspaustam gulėti:
Atėjo adyna,
Gaspadors budina —
Eik dirbtų.

Noris širdelė jam plyšta,
Nuo sunkios ligos jau miršta. —
Vienokis bankietas,
Eik, šelma, iš vietos,
Nedrybsok!

Girdžiu aš kitus taip sako:
„Sūnelis mano atkako;
Eik, bernai, tu vienok,
Arklelį nubalnok,
Vesk stainion.

Kodēl tu, moč, nerūpini?
Klok patalēlī pūkini,
Sūnelī guldykit,
Duris uždarykit —
Tesilsi."

Aš vienas biednas nedalioj,
Sunkioj pražuves nevalioj:
Nieks neužjaučia,
Kad ir smertī gaučia, —
Ach, bēdos!

Eisju jau aš ant kapelio
Budinti savo tēvelio;
Šauksiu motinēlēs
Balsu gegužēlēs, —
Ar neužgirs?

Ana, ant mano tēvelī
Užžēlē žolēs takelī;
Kapa motinēlēs
Užvertē šiekštelēs, —
Nedaeisju.

Ach, dieve mano mieliausias,
Tève dangiškas aukščiausias!
Ant tave šaukiuosi
Sunkiuose varguose, —
Priglausk man.

GEGUŽĒLĒ

Gegužēle, ko kukuoji,
Sédédama aukštam medy?
Ar bédas savo rokuoji?
Ko teip smūtniai labai giedi?

Dirvos tavo ag užartos,
Duonos nei druskos neperki,
Pievos visuomet nupiautos, —
Ko gi teipo gailiai verki?

Nors neséji, anei piauni,
Anei sunkiai procavoji,
Vienok valgyt visur gauní,
Kur tik sparneliu užmoji.

Visa skaisti, visa graži,
Brangus tavo aprėdymas;
Žydi padabniai ant rožę,
Bo aprėdė pats gimimas.

Atsakė tai gegužėlė:
„Aš neapverkiu bėdos mano,
Bo esmu valnia paukštelė,
Neturiu ant savęs pono...“

Einu žeme, skrendu vėju,
Ponia esmu viso svieto,
Linksma, soti, nors nesėju;
Kur nulekiu, ten man vieta.

Ale ant jum žiūrėdama,
Jūsų piktą apsėjimą,
Giedu visuomet verkdamą.
Gailysta man didi ima.

Kodėl tarp jums tankios zvodos,
Nors razumni esat žmonės?
Ustavičnos barnės, zdrodos,
Neturit tarp sau malonės.

**Aš jums tokią duodu rodą:
Gyvenkit kaip mes, paukšteliai;
Nebus tarp jums žėdnų zdrodų,
Prapuls visi neprieteliai."**

KIŠKIS

Sėdi kiškis pilkas po ežia, po ežia,
Priėdęs lig davaliai sau miežių, sau miežių.
O mislivčiai neregėjo,
Jog kiškis tenai tupėjo
Spakainiai, spakainiai.

Kaip tik strielčiai kiškį pamatė, pamatė,
Tuojaus kiškis ausis pastatė, pastatė.
Šaukia visi: „Bloga diena:
Kiškis miežius sugadino —
Necnata, necnata.“

Tokią rodą strielčiai padarė, padarė —
Didį pulką žmonių suvarė, suvarė:
„Padarysme mes čia pietus,
Sudraskysme kiškio rietus.
Teip ir bus, teip ir bus.

Užleisime greituosius čia kurtus, čia kurtus,
Varysme iš miežių tuos burtus, tuos burtus.“
Mislivčiai sušuko: „Sa, sa!“
Kiškis nugarą sau kaso, —
Ach, bėdos, ach, bėdos!

Kaip tik vienas triūbon užgavo, užgavo,
Stojosi ten didi zabova, zabova.
Žėdnas vienas ranka moja,
Šunes ant balso sulojo:
„Ha ru ru, ha ru ru!“

Visur ugnys iš strielbų tiškas, jau tiškas,
Plyšta nuo riksmo miškas, jau miškas.
Kaip strielčiai labiau sušuko,
Tuoį kiškis miškan pasmuko.
Nėr čia jo, nėr čia jo.

RUDENĒLIS

Jau atējo rudenēlis,
Atajos ant man Jonelis,
Hei, hei, Jonelis. (2 k.)

Atajos ant žirgo širmo,
Kuris man mylējo pirma.
Hei, hei, man pirma. (2 k.)

Žirgu širmu, aukso balnu,
Lygiom pievom, aukštu kalnu,

Sidabriniais muštukēliais,
Žemčiūgotais judylēliais,

Su lapinė kepurėle,
Su paausuta šoblele.

Ir, įjojęs kieman mūsų,
Klaus: „Ar yra kas iš jūsų?

Pasakyk, miela Onele,
Kur yr tėvas, motinėle.

Vienos loskos jum prašysiu —
Trumpai čionai pasganysiu. . .

Baltos, matau, sienos gryčios,
Šieravotos langinyčios;

Pilnas daržas diemedėlių,
Rūtų, aukso dobilėlių.

Vienu šuoliu varstą mynė:
Bus ji gera gaspadinė.

O, kad loska būtų dievo
Ir Onelės močios, tėvo.

Sugadytų mus su One,
Kad vadinčiau savo ponia.“

PRIEČASTIS MERGOS

Ėjo merga su viedreliais upėn vandenėlio
Ir parvirto slidžiam lede smarkiai ant šonelio.
Hei, bėda, ką veiksiu, ant pamačios ką
šauksiu?

Apsidaužė sau šonienas, niksterėjo koją,
išigijo nabagėlė viečną nepakajų.
Hei, bėda ir t. t.

Neščėslyvi tau, mergel, tiko pritikimai:
Pasibaigė visi tanciūs, visi ir šokimai.

**Bus jau tavo zabovélè per visas dieneles
Ganyt karves, ožkas, kiaules ir pilkas aveles.**

**O po smerčio lopetom užuduos per šoną,
Sakydami: „Čia kavojam šimto metų paną.“**

STRAZDAS

Ei tu tu tu, strazdelis,
Tujei mandrus paukšteli,
Kur tu tupėjai lazdynų krūme?

Ar lazdyną ūginai,
Riešutėlį brandinai,
Ar kalnuose uogas sirpinai?

„Nei lazdyno ūginau,
Riešutėlio brandinau,
Nei kalnuose uogas sirpinau.

Kur aš tiktai nukanku,
Reiškiu aukščiausio ranką,
Kurs lapeliais medžius aprėdė.

Reiškiu, giedu, linksminu,
Smūtną žmogų raminu,
Tiešydamas gražioms giesmelėms.

Skrisdamas viršum medžių
Pačioj viršūnėj sėdžiu,
Leidžiu balsą per tamsias girias.

Sparniukėliais klėsdamas,
Brudną žiemą bardamas,
Pranašauju pavasarėlį.

Jau saulelė kaitresnė,
Ir pievelė linksmesnė,
Ir berželis sprogti pradėjo.

Upelė linksmi plaukia,
Verpetas „vivat“ šaukia,
Ir sulelė beržo prateko.

Žiedai iš žemės pinas,
Pilnas paukščių karklynas,
Siaudžia, griaudžia, lizdus pindami.

Pučia saldus vėjelis,
Krenta lengvas lietelis,
Visa žemė linksmi pradžiugo.

Artojėliai jūs mano,
Kodėl piemuo negano,
Kodėl nevaro žalion girelėn?

Ten karvelės pasganys,
Naują darbą prasmanys,
Gėriukėliai linksmi pasišoks.

Piemenėliai aveles,
Triūbuodami triūbeles:
„Škin, kur eiste, žalamargėlės?”

Ei tu tu tu, strazdelis,
Čilbėk, mielas paukštelis,
Paklausysme gražių giesmelių.

„Niekam škados nedarau,
Miškan jaučių nevarau
Nei mažiausio grūdo gadinu.

Viršum medžių sėdėdams,
Aplink save gruzdėdams,
Siaudžiu, griaudžiu, svieta linksmiu.

Jau saulelė pastirpo,
Aštrų sniegą pakirpo,
Ir kalneliai žaliuot pradėjo.

Paversmėliai prakiuro,
Džiaugias visa natūra.
Visi lieknai rožem pražydo.

Štai sparneliais suklojau,
Klausyk, mielas artojai,
Klausyk, taisyk stiprią žagrebę.

Sujunk žalamargėlius,
Versk, ark aukštus kalnelius:
„Kur, šio, vaga, žalamargėliai!“

O išaręs tuojau spėk:
Kviečius, miežius, žirnius sėk
Ir linelių neužmiršk.

**O kad kluonos sukrausi,
Šimtą patiekų gausi.**

Čia tau linksmybės, čia tau ir džiaugsmat.

**Papenėsi vaikelius,
Pakviesi kaimynėlius,**

Linksmindamas dievą garbinsi.“

PASTERKA, ARBA PIEMENŲ GIESMĖ

Linksma diena, linksma ana,
Kad piemenys avis gano,
Ho ca ca, ho lia lia,
Avytės, ralia, ralia.

Išvarykit ir karveles,
Kur linksmos auga žolelės,
Ho ca ca, ho lia lia,
Karvytės, ralia, ralia.

Aušros žvaigždė jau pasvydo,
Visi paukšteliai pragydo.

Strazdas čilba visa burna,
Aplenkęs pelėdą durną.

Hei, ką dirbi tu, Petriukai?
Lakstydamas ko netrūkai.

Karvytėlės tepasiėda,
Bo, kad nepriės, bus mums bėda.

Pasišokit, gėriukėliai
Ir visos puotos vaikeliai.

Piemenėliai, ant triūbelių
Ir ant karklinių lamzdelių

Pagrajykit linksmi, gražiai
Prie tam krūmui, prie tai rožei.

Ot, ir visi linksmi, sotūs,
Apiganėm visus plotus,

Visi sotūs apiramo —
Ginkim greitai visus namo.

PAGRABAS PALŠIO

Numirė Palšis, nujojo,
Kurs po bažnyčias lekiojo:
Duok, dieve, pakajų,
Šiokį tokį rojų
Tam Palšiui.

Žino tai langai ir kertys,
Kurioms lekiojo jo čvertys,
Kaip sidabrą nešė
Ir šventuosius pešė
Tas Palšis.

Numirē Palšis, negyvas.
Bet kaip jis mirē, tai dyvas.
Kas buvo, tai buvo, —
Bambizas pražuvo
Ant amžiu.

Jau dabar Palšis po sūdu.
Kad jo nekorē, tai cūdu.
Ne taip didis cūdas,
Kaip ledokas būdas —
Vagystės.

Bėkit, bambizai, ant grabą,
Apverkit Palšį nelabą,
Šaukdami verkite,
Rankomis plokite:
O, vei mir! O, vei mir!

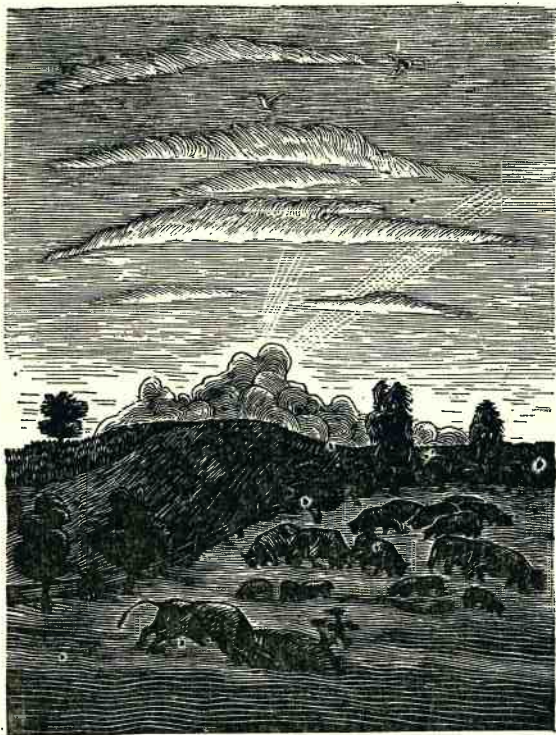

SELIANKA AUŠRA

Pasvydo, pasvydo,
Aušros žvaigždė pasvydo, pasvydo,
Ir gaidelis pragydo, pragydo.

Vieversys, vieversys,
Vieversėlis siausdamas
Šoka vėju plakdamas, plakdamas

Padangėm,
Siaudžia, griaudžia padangėm...
Vištos karkia palangėm.

**Jautelis,
Jaučias, laukan eidamas,
Kasa žemę baubdamas.**

Gėreliai su ožkeliais —
Kazokėlių šokdami,
Štukeles rodydami.

Kas gi ten?
Kas gi tenai už miško
Žiba, tvaska, ištiško?

Saulelė,
Saulelė ten tekėjo,
Aukso žiedais mirgėjo.

Sujudo, sušneko,
Juda šneka paukšteliai,
Žydi rožėms liekneliai.

Raselė,
Krenta perlų raselė,
Linksma žalia pievelė.

Gegužė,
Gegužėlė kukuoja,
Ir karvelis brūkuoja.

Kiškelis
Lekia lygiom pievelēm,
Kerpa gudriom auselēm.

Pražuvo,
Pikti čėsai pražuvo,
Vis jau kiteip neg buvo.

KAULAKYS IR KAMARNYKAS

Paklausykit, didi maži,
Pagiedosme giesmę gražią,
Ei, ei, giesmę gražią!

Apsakysme, apgiedosme,
Biedną žmogų apraudosme,
Ei, ei, apraudosme!

Kokie dyvai pasidarė,
Kad du žmonės susibarė.

Kaulakys su kamarnyku,
Su didžiu žemės miernyku —

Susibarė, susimušė,
Kiek tiktai pagali dūšia.

Kamarnyks traukė lenciūgą,
Kaulakys: „Ne teip!“ — sako.

Kaulakys griebė už kaslio,
Kamarnykas užu baslio.

Išlaužęs tvoros kaštoną,
Drožė Kaulakiui per šoną;

Rėžė, plakė, lupė, mušė,
Kiek tiktai pagali dūšia.

Rėkė nabagas Kaulakys,
Net iš kaktos smuko akys.

Ach, jau bloga čionai viltis,
Kad smarkiai pradėjo pilti.

Nabagas nedatūrėjo,
Greit namo bėgti pradėjo;

Greitai bėga, kulnus raito.
Kaž neraitys, kad užkaito.

Greit parbėgęs, davęs gryčion,
Jau iš gryčios ir seklyčion;

Da kamaron ir viralėn;
Iš kamaros jau ir oran;

Jau iš oro da ir kluonan,
Ir iš kluono ant atšlaimo;

Iš atšlaimo bėg pušynėn,
Iš pušynės tamsion karklynėn.

Tai tau kapčiai čia ardyti,
Žemė karaliaus naikinti!

Tai tau Žarckas atsiminė —
Aštrią karūną nupynė.

Tai tau Paurys, tai tau Jurkštas, —
Pažink, kaip kamarnyks šiurkštus!

Paurys — tavo tikras brolis —
Teip pasakė — visagalis...

Toj Kaulakys ponavojo,
Kolei šonus atvanojo.

Tu, Kaulaky, tu, nabagai,
Nukris žemėn tavo ragai.

Dėl to kamarnykas šėrė, —
Pažink, kas tave sutvėrė;

Išmok mylėt savo brolių
Ir pažinti visagalį;

Išmok artimą mylėti,
Prieš vyresnybę tylėti.

Teip pats save išvaduosi,
Darban skūros nepaduosi.

**Pinigai tavo padūko,
Nuo jų kailis tau nutrūko.**

**Kad pinigų neturėjęs,
Nei ant kapčių nenuėjęs,**

**Nei bėdų tiek neįgijęs,
Jurkšto, Paurio nemūcijęs...**

**Raudok, nabagai Kaulaky,
Kad prapultin pats įlėkei.**

GIESMĖ GASPADORIŠKA

Jau saulelė teka,
Gaili rasa krinta,
Kelkitės, vaikeliai, —
Dienelė nešventa.
Kelkitės visi iš ūmo,
Skubinkitės laukan greitai iš dūmo:

Petras rugių sėtų,
Mariulė akėtų,
Jurgis piautų šieno, —
Ė tai visą dieną;
Gabriušis galvijų ganyt, —
Kaip tai gaspadoriui reik vis išmanyt.

Ta tinginė Ona
Tegul kurkes gano,
Barbė laužus krovė, —
Tegul daržus ravi.
Kad visi, kožnas iš vieno,
Procavotų ščyrai per visą dieną.

È tu, gaspadine,
Greitai apsisuki,
Tegul tavo akys
Nebus jau užrūkė, —
Kopūstu, ir su lašiniais,
Privirk pilną puodą, kiek tiktai pareis.

Ašen, atsisėdęs
Ant širmo žirgelio,
Apibėgsiu laukus
Pagal to upelio.
Prikrovęs brandžių mieželių,
Parvešiu namulio sausu keleliu.

Už vasaros procią
Ir už sunkius vargus,
Už gailius prakaitus
Ir už čėsus dargius
Gersme, pasiuliosme,
Atsigėrę dievui nadėkavosme.

IŠ TEIP DAUGEL GASPADINĖ

Iš teip daugel gaspadinė
Užleis vištą ant kiaušinių,
Vištą dėl vištelių. (2 k.)

Ko geidavo, tai ir gavo.
Višta vaikus valgyt šaukė
Ant miežių ir kruopų. (2 k.)

Dabar klapat, cikū cikū,
Reikia lesint lig velykų,
Pervasar ne kartą.

Gaspadinė jas mylėtų,
Kad aruodas datesėtų
Ir patsai nebartų.

Gaspadorius jų nekenčia,
Šimtą kartų peklon siunčia
Su jų lesintoja.

Gaspadinė išsiurkus,
Grūdelius pildama keikus,
Kad visi paspringtų.

Tie viščiukai nepaspringo,
Grūdelius visus surinko,
Grūdelius papiltus.

Auga vištų ir vištyčių,
Pribiaurėjo visą gryčią
Ir visus pasuolius.

Atvažiuoja kunigėlis, —
Geri pietūs iš vištelių,
Keptų ir išvirtų.

Ir urėdas ne teip piauna,
Kai paklano gaidį gauna,
Ne teip rodus lupti.

Vištelė kiaušinius dėjo,
Gaspadoriui patekėjo,
Pagiriom sergančiam.

Dieve, duoki sveikatėlę,
Liksiu daugiau da vištelių:
Koksai čia gerumas
Pagiriom sergančiam!..

Ir mažučiai vaikelėliai
Neturėjo zabovėlės,
Kaip vištos kiaušinių.

IŠ TO PULKO GASPADORIŲ

Iš to pulko gaspadorių
Išleisme laukan artoją
Pavasario dieną. (2 k.)

Gaspadorius palydėjo,
Gražiais žodžiais kalbinėjo
Man laukan einančiam.

Pasiėmęs žalį, šėmį,
Ėjau laukan apaušrėly,
Vieversėliam giedant.

Kada saulė patekėjo,
Gaili rasa nubyrėjo,
Gegutė kukavo.

Pasileidęs žalį, šėmį,
Ėjau namo įsiremęs,
Dėkavodams dievui.

Ariau varstą, da ir kitą —
Neša blynų pamirkytų,
Stiprina artoją.

Gaspadinė mėsos štuką
Dėjo tarbon ir jėščiuoką, —
Tai man linksma diena!

Tai sunki procia artojaus...
Užderėjo vasarojus,
Net iš dirvos virto.

Kad tokį berną turėtų
Ir visi dievą mylėtų, —
Pakajuj gyventų.

IR SULAUKĖS MIKALOJAUS

Ir sulaukės Mikalojaus:
Išlupk tau, gaspadoriau, —
Metas namo eiti.

Gaspadorius palydėjo,
Du pūru miežių įdėjo, —
Tai jam negailėjo.

Gaspadorius atvažiavęs
Gaspadinę žélavojo,
Kad pilni aruodai.

Bandinykas neužmiršo:
Kur sutikęs piršlius piršo
Ant tą gaspadorių.

Tėvas sūnus tris turėjo.
Vienas užkuriom išėjo
Per Jono parodą.

Ir antrajam išsirado —
Vis tai per Jono parodą —
Užkuriom išeiti.

Ir kad buvo duktė viena,
Išsirado gražios dienos
Per Jono parodą.

Šiam trečiajam tą tėvynę
Skyrė tėvas ir motina
Senatvėje savo.

Šis, tėvelius pakavojęs
Ir atlikęs viens, dūmojo,
Kur gauti panelė.

Pasiėmęs sau piršlelį,
Nuvažiavo per girelę
Ant jauną panelę.

Privažiavus jau ant miestą,
Neša uošvė greitai sviestą
Ir sūrį torielkoj.

Piršlys klausė: „Motinėle,
Ar užugdei dukterėlę,
Ar skirsi dalelę?“

Močia klausė dukterėlę:
„Ar turi baltą skarelę
Ir aukso žiedelį?“

Duktė tarė: „Motinėle,
Neturiu baltos skarelės
Nei aukso žiedelio,
Neisiu už bernelio.“

Piršlys tarė: „Jau, motuše,
Mums besėdint ir apaušo —
Metas namo kakti.“

JAU SNIEGELIS IR NUBĒGO

Jau sniegelis ir nubēgo,
Žalia barva zemi rēdo;
Saulelē šildyt pradējo,
Pavasarielis atējo.

Upelē, sraujai bēgdama,
Akmeniēlius barškindama,
Vienā ant kitā barškina,
Žmogū biednā apramina.

Suka viesulas medelius,
Plakas lapai ant lapelius;
Braška medelis lūždamas,
Mieruoja zemi griūdamas.

Ant kalnelio, pakalnėlėj
Piemenys gano aveles.
Anys ant lamzdelių groja,
Gieda, šoka, tancavoja.

Vilkas aveles užpuola,
Visi šunes apipuola:
„Aly, aly, ei, vilkeli,
Avių, ožkų neprieteli!“

Pametę skripkas ir dūdas,
Paskui vilką visi grūdas:
„Aly, aly, tu, vilkeli!
Išbaidei biedną kiškelį.“

Gegutėlė: „Kukū, kukū“,
Pamačius miške Baltruką,
Pametus gražias giesmeles,
Skrido per tamsias gireles.

Lakštingalė, lygiom pievom
Lakstydamą, šaukia Ievą:
„Ai, Ieva, neleisk avelių
Ant lygių, gražių pievelių!“

Tėkmelė gražiai žaliuoja,
Žydi žolelė, smydruoja.
Vanags aukštai skraidžioja,
Dėl save peno storojas;

Kur gavęs vištelę neša,
Į skutelius biedną peša.

Gaspadinė užsivयोdo,
Bebėgdama ir paslydo:
„Bėkite greitai, mergelės, —
Vanagas neša vištelę!“

Tas žvirblelis naminykas
Krauna lizdą kaminyčioj,
Kur gavęs grūdėlį lesa,
Ant savo lizdelį neša.

Tas paukštelis mažutėlis
Dėl save peno storojas,
Sau ir vietą gatavojas.

Jūs, jauteliai, žali, dvyli,
Procavokite sušilę,
Traukite greitai arklelį,
Pasilsėste vakarėlį.

GASPADORIUS ŽABUS KIRTO

Gaspadorius žabus kirto,
Ant skiedryno kirvį užmiršo.
Tame tarpe atsitiko,
Ubagėlis kad užtiko.

Ubagėlis atsistojęs,
Apie tą kirvį dabojęs:
„Kur aš dėsiu, kur kavosiu?
Jeigu kotą pakavosiu,

Jeigu jam kotą ištrauksiu,
Ė patį tarbon įkrausiu? ..
Šauksiu balsu, nenustosiu,
Apie tą kirvį giedosiu:

„Tėvai, tėvai, motin mano,
Nebregėsi kirvio savo!
Kirvis tavo gul tarbose,
Kirvakotis — dilgynuose.

Kirvis tavo žaslų buvo,
Mano duoną sutrupino.
Mano duona gera buvo,
Su lašiniai kepta buvo.

Neduok duonos — ištrupinsiu;
Neduok barščių — išlaistysiu;
Neduok kruopų — išbarstysiu;
Neduok miltų — išdulkinsiu;

Neduok bulbų — išsvaidysiu;
Neduok vilnų — išmainysiu.
Duok lašinių didį šmotą —
Gausi danguje zaplotą.“

Gaspadorius, tai girdėdams,
Ant ubagėlį stebėdams,
Šaukė šeimyną: „Tūrėkit
Ir kaladę jam uždėkit!

Rankas šniūrais suraišiokit,
Kojas kaladén idėkit,
Veskit jį prie vyresniojo,
Tegul aną pakapoja.“

Vyresniasai, taip tarydamas,
Nuo rankų šniūrą rišdamas,
Liepė atnešti beržinių,
Kad neužteks, — agrazdinių;

Per dvejus vartus išginti
Ir didelį protą duoti,
Kad jis kirvių negraibytų,
Daugiau zlasties nedarytų. . .

Ubags už vartų stovėjo
Ir pats ant save stebėjo:
„Kam aš dabar dastosiu?
Nuo kinkų sylos nustosiu.

Kad aš greičiau nežinojęs
Ir rankelém nekilnojęs;
Tegu anas sau būt buvęs,
Ant mėšlyno būt supuvęs!“

PUSĒ AVELĒS SUĒDĒS

Pusē avelēs suēdēs,
Užu krūmo atsisēdēs,
Vilkas krapštē galvā savo
Ir labai sunkiai dūsavo,

Kad nēr miške tiek lapeliū,
Kiek jo skūros neprieteliū;
Šunes mēsa, žmonēs skūra,
Piemuo drasko vilko rūrā.

Šunes, piemenys ir žmonēs —
Visi be jokios malonēs:
Už vienā mizernā avi
Tiešijas vilkā pagavē.

**Pamislijo vilkas šitą:
„Kad man skūros nebraskytų,
Avių daugiau nebepiausiu,
Bet kaip jaučias žolę rausiu;**

**Su žmonėm zgadoj gyvensiu,
Nuėjęs jiem pasakysiu:
Tegul šunų nebelaiko,
Nuo galvijų man nevaiko.**

**Tegul bus avys spakainos...
Pasibaigė vilko vainos.“**

EI TU, DOMINYKAI

Ei tu, Dominykai,
Tu nežinai nieko,
Atsisėdęs šalia pečiaus,
Netikusioj vietoj.

Karvė pievą ėda,
Ant stuobrio pelėda
Šaukia rėkia tupėdama:
„Dominykui bėda!“

Vienoj pusėj šlėkta,
Antroj pusėj dvaras, —
Tu nežinai, Dominykai,
Kas ant tave baras.

Ateina urėdas
Ir paskui tijūnas, —
Dominyko nabagėlio
Dreba visas kūnas.

Ožkos karklus plėšia,
Vilkas paršą neša, —
Dominykas nabagėlis
Sau čipryną peša.

Jaučiai rugienose,
Arkliai pūdymuose, —
Tu nežinai, Dominykai,
Nė savo laukuose;

Tu nežinai, biednas,
Ko tujei sulauksi,
Užukirstas per uodegą,
Kaip vaikelis šauksi.

KAIP PRADĖSIU TIK DAINUOTI

Kaip pradėsiu tik dainuoti,
Imkit visi uvožoti, —
Išguldysiu tą viernystę
Aplink stoną moterystės.

Gimsta duktė — močiai mislis:
„Iš ko reiks kraičiai sukrauti?“
Ė paaugus pati klausia:
„Kam bus skrynja ši didžiausia?“

Led ištarė močia žodį,
Bėga krautų labai rodi,
Ė, prikrovus da nepilną,
Ieško po klėtį nors vilnų.

Ką nutvėrė, tą įdėjo.
Mislį vienok sau turėjo,
Kaip išrinkti šilkinėlės,
Palikt tiktai drobinėlės.

Jau merga šėpą rakina.
Tuočės užėj ją motina:
„Ak, dukrele, tai negražu,
Nebereikia tau būt mažai.

Nemislyk da apie kraitį,
Nei aplink aną jaunikaitį.
Prašyk dievą ščyrai, dažnai,
Idant išeitum uvožnai.

Gyvenk čia keletą metų,
Išlaikyk savo čystatą,
Kaipo rožė ir kvietkelis,
Žydėk kaip lauko kvietkelis.

Ė kaip ateis rudenėlis,
Atjos ant tave bernelis;
Tai su juo pasikalbėsme,
Ė mes tau jam pažadėsme.“

Duoda pana ranką anam,
Kaipo tikram vyrui savam:
„Jok greičiausia ant kleboną,
Ė potam ant savo poną.“

Kunigs sako iš ambonos,
Pirštais rodžia visi žmonės:
„Tai pana jau užsakyta...
Ar nebus tik atraišyta?“

Jau pilia alų sklėnyčion,
Leis tuojau visus bažnyčion.
Praded groti muzikantas,
Bo jam liepia didis svotas.

Eina jauni imtų šliūbo,
Apsivilkę gražiausiu rūbu.
Stunk, močiute, ten svotelius,
Paklok savo stuomenėlius.

Eina kunigs ant altorių,
Vargamistra ant vargonų,
Neša klapčius torielkėlę,
Zakristijons katilėlį.

Praded groti: „Dvasia šventa“,
Idant šliūbą ščyrai imtų.
Žiedai blizga, vainiks tvaska,
È jų širdys labai braška.

Stula riša juos kunigas,
Klausinédamas iš knygos.
Peržegnojęs tuoj paleidžia,
Gieda už juos, dievą meldžia.

Veda brolis ant gaspadą —
Kokia linksma dėl jų roda!
Praded groti muzikantai,
Tuoju rėdos visi svotai.

Šoka jaunieji pirmaviety,
Užlaikydami seną madą,
È paskui jų čiela svodba
Ir ta sena šluba boba.

Duoda pietus mūsų svočia,
Vienus šaukia, kitus kviečia,
È pamergiai sėdėdami
Žiūri, lūpas tampydami.

Ē kai namo parvažiavo,
Po baronką vaikai gavo,
Ē patys ėmė ulioti,
Šokti, groti, tancavoti.

Krauna kraičius — reiks važiuoti,
Su tėveliais atsiklonioti.
Bučiuoj tėvo, močios rankas —
Didis apim anuos prasunkas.

„Sudiev, tėveli, motinėle,
Maž bus man ne viena naktelė,
Kad neteks nei bluosto sudėti,
Ē palangėj reiks sėdėti,

Laukiant vyro ateinančio,
Ant kermošiaus uliojančio.
Ē maž da teks ne kartą,
Kad neatkelsiu jam vartų?

Sudiev, broliai, brolaitėliai,
Aukit jūs kaip diemedėliai,
Ir jūs, mielos sesutėlės,
Aukit kaip daržo rūtelės.

Dieve mielas, dieve mano,
Kaip man reiks ten būti? Gana,
Nežinau, kaip aš paprasiu,
Jeigu kitoniškai rasiu.“

Lydi tėvas, lydi močia,
Ė karvojus veža svočia,
Gieda, groja, žmonės šaudo,
Ė svotai virštelius gaudo.

Ė nuvažiavę sušunka,
Tuoju visi ten sujunka:
„Priimkit jaunuosius viežlyvai,
Duokit jiems vietą asablyvai!“

Ein gaspadorius, sutinka,
Ė svotai visi sušunka:
„Išnešk duoną ir druskele, —
Turėsit gerą gaspadinėle.“

SUSIEDAS LAUKĄ UŽSĖJO

Susiedas lauką užsėjo
Ir pūdymus apakėjo,
Ė par mane nēr ko sėti
Ir neturiu ko akėti.

Susiedo laukai žaliuoja,
Varpos kaip skujos svyruoja;
Mano dirvos — visos dykos;
Katra sėjau — ir tos plikos.

Susiedo trobos kaip trobos,
Visos naujos, visos gražios,
Ė par mane nori griūti,
Nors paspirtos, baigia pūti.

Par susiedą dukterėlės,
Žodžiu sakant, kaip panelės,
Tokios skramnos, sarmatlyvos,
Skaisčios, gražios ir cnatlyvos.

Savo stoną pilniavoja,
Kur neišpuol, nelekioja,
Navet be tėvelių noro
Vieno žingsnio nepadaro.

Su maniškėm kiteip yra:
Kad nors rugiai lauke byra,
Tai išlekia, nors iš anksto,
Kur joms sueiti užrūpsta.

Susiedo pati — tai žmona.
Nér ko lyginti ant mano:
Visa rūpi, visa žino,
Sulig menkiausio kiaušinio.

Moka su kožnu apseiti
Ir su žmonėm prisiimti.
Arba svečias atvažiavo —
Kožnas girdams išvažiavo.

È par mane kiteip dedas —
Visi vargai, visos bėdos.
Nieks nenor mane pažinti,
Kožnas bijo susitikti.

Nieks neduoda gero žodžio,
Lyg ant vilką pirštais rodžia.
È, jei tu ką ir sustiksi,
Tik prikišimą išgirsi.

Še tau vėjelius vaikyti,
Tau karčiamėlę lankyti.
Toksai visų laimės stonas,
Ant kurių žydėlis ponas.

MORCIAUS MĒNUO STOJOS

Morciaus mėnuo stojis —
Pradžia pavasario.
Džiaugias gaspadoriai,
Kad sniegą nuvarė.
Išleisim pilkąsias aveles,
Kai pradės žaliuoti
Žaliosios pievelės.

Antras mėnesėlis —
Saulelė kaitresnė,
Saulelė kaitresnė —
Pievelė žalesnė.

Paukšteliai visi atskrisdami,
Gražias giesmeles
Linksmi giedodami. . .

Trečiam ir ketvirtam
Žmonės procavoja:
Aria ir akėja,
Žirnius, miežius sėja.
Gegutės girelėj kukuoja,
Linksmą pavasarį
Žmonėm pranašuoja.

Šiam žaliam gojely
Lakštingalės čilba,
Šiam aukštam kalnely
Vieversėliai gieda.
Mergaitės, drobeles ausdamos,
Ant dirvonų tiesia,
Baltai baldydamos.

Penktas mėnesėlis —
Mergaičių daržely,
Mergaičių daržely
Sužydo kvietkeliai.

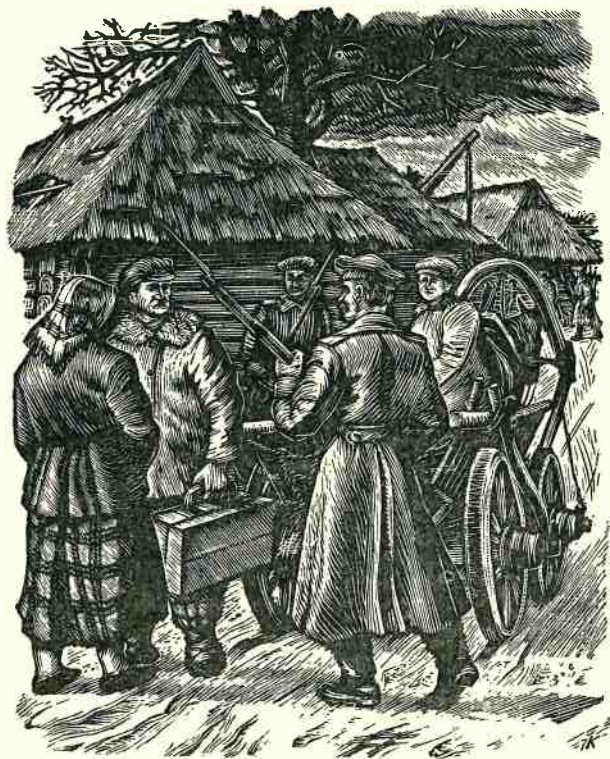

Lelijėlės pradėjo žydėti,
Ir kožnam žmogui
Gražu pažiūrėti.

Šeštas mėnesėlis —
Baigias vasarėlė,
Baigias ir linksmumas
Jaunųjų bernelių:
Surašė visus ant kortelių, —
Paėmę nuvežė
Ant Kauno miestelij.

Verkia sesiutėlės
Jaunųjų brolelių.
„Neverkit, mergaitės,
Mūs, jaunų bernelių:
Atsiųsme didžias dovanėles —
Aukso žiedelius,
Šviesius galionėlius...“

„Gana tą kalbėti,
Apie tą minėti...
Kaip bus dievo likta
Dėl tave, berneli...“

Atsidékavoki téveliui, motušeii,
Visom giminélém,
Broliam, seserélém."

JAU SAULELĖ ŠVIEČIA

Jau saulelė šviečia,
Žiemos sniegą varo;
Visokios linksmybės
Tuomet atsidaro.

Pavasario dienos
Kaip tai linksmos yra,
Ė rudenio čėse
Visiems smūtna yra.

Po žalias gireles
Gegužės kukuoja,
Namuos ir miškuose
Karveliai burkuoja.

Lakštingalė čiauška
Karklynėj tankiausioj,
Vieversėliai gieda
Rytą ko anksčiausia.

Tetervinas burzda,
Ant dirvono šoka,
Ir visi paukšteliai, —
Kursai kaip tik moka.

Gražios pupuolėlės
Purienos žydėjo;
Kur prie gerom pievom,
Pijolkos kvepėjo.

Panavijos auga,
Lapus išleisdamos,
Su radasčiu žydi,
Kvapą išduodamos.

Linksmi pasižiūri,
Kas tik keliu eina,
Kur rugiai nuo žemės
Aukštyn pasikelia.

Visas gi jaunimas,
Mojų atmindamas,
Ulioja po laukus,
Linksmi dainuodamas.

È kurie razumni,
Vis tai regédami,
Garbin poną dievą,
Jo loska džiaugdames.

Ak, loskavas dieve,
Sutvertojau viso,
Kada tiek linksmybių,
Kaip mojaus mėnesį!

ANT KALNELIO VAIKŠČIODAMA

Ant kalnelio vaikščiodama,
Uogytėles rankiodama,
Avytėles ganydama,
Savo Joniuko laukdama.

Ten, kur teką šaltinėlis,
Skrenda baltas vanagėlis,
Ten aš aveles ganysiu,
Ten tu mane aplankysi.

Aš nežinau, kas nutiko:
Kur mano Jonas paliko,
Ar jį vanduo nuskandino,
Ar kas meilę pagadino?

Dieną naktį vaikščiodama,
Joniukėlio ieškodama:
Ar jis mane gal užmiršo,
Ar sau kitą nusipiršo?

Ai, duok dieve, jo sulaukti
Ir kunigą atsišaukti!
Kad atrasčiau savo zgūbą,
Duot kunigas dėl man šliūbą.

Šit ateina, nebetoli, —
Ginsiu aveles namoli
Ir įpilsiu pieno bliūdą,
Valgysme uogas abudu.

Tu, Joniukai, širdis mano,
Išbučiuosiu akis tavo!
Ten mes abudu sėdėsme,
Meilius žodelius kalbėsme.

ANT KALNELIO PUTINAS

Ant kalnelio putinas,
Pakalnėlėj šaltinas.
Ten vaikščiojo Ona,
Vadino sau Joną:

Eikš, Joniukai, ant mane,
Duok rankelę nuo save.
Padėk man lyliuoti,
Mažutį sūpuoti.

Visos panos šieno grėbtų,
Visos panos šieno grėbtų,
Ė aš biedna viena
Lyliuoju kas diena.

Visos panos rugių plautų,
Visos panos rugių plautų,
Ė aš biedna viena
Lyliuoju kas diena.

Visos panos rūtų skintų,
Visos vainikėlių pintų,
Ė aš biedna viena
Lyliuoju kas diena.

Visos panos vainikuotos,
Visos panos kasnykuotos,
Ė aš biedna viena
Lyliuoju kas diena.

Buvo Jono nemylėt
Nei širdelėj neturėt, —
Nereiktų lyliuoti,
Per dieną sūpuoti.

PONE DIEVE VISAGALIS

Pone dieve visagalis,
Garbin tave visos šalys.
Ir pijokai labai prašo —
Arielką peklai užrašo.

Kas tuos pijokus sutvėrė,
Ką teip baisiai pasigėrė.
Pasigėręs pačią gainiojo,
Gainiodamas didžiai tvojo.

Pati biedna išvaryta,
Su botagais sudaužyta,
Bėga per laukus šaukdama,
Užtarimo negaudama.

Gėręs dieną, gėręs naktį,
Ė parėjęs — pačią plakti,
Strošydamas: „Duok, duok ėsti,
Aš kaip šuva baigiu dvėsti.“

Geria panos ir našlelės,
Ir moterės iš taurelės,
Vyrai geria iš uzbono, —
Kožnas pagal savo stoną.

Diedai, seni ir kuproti,
Girti eina tancavoti.
Nors lazdomis pasirėmę,
Krato barzdas įsirėmę.

Ubags, almužną imdamas,
Ant arielkos mainydamas,
Ir patsai nebepamatė,
Kas jo kišenės iškratė.

Šlėkta, nors ir šoblią turi,
Ant arielką meiliai žiūri,
Kad tik pinigų turėtų,
Ir jis gertų, kiek norėtų.

LENKŲ ŽEMĖJ DAUGEL VIETŲ

Lenkų žemėj daugel vietų
Apturi iškađą;
Vieni sotūs ir laimingi,
Kiti kenčia bađą.

Gaspadoriai naminykai
Gerų čėsų laukia,
Ė mum, biednus našlaitėlius,
Ant kortelių šaukia.

Gaspadoriai naminykai
Šoka, uliavoja,
Ė mum, biednus našlaitėlius,
Sunkiai muštravoja.

Davė mani šimtą palkų
Per vieną adyną:
Netropijau vieno žodžio —
Kaip rūžę vadina.

Neščėslyvi mes, berneliai,
Kur mes pasidėsme,
Nuo maskolių prakeiktųjų
Kur mes beišbėgsme?

Dieną gaudu, naktį riša,
Smarkiai kotavoja,
Ė, nuvežę Vilniaus miestan,
Sunkiai muštravoja.

Neščėslyva ta motina,
Kuri man pagimdė,
Neščėslyvos tos rankelės,
Kur man užnešiojo.

Neščėslyvi krikšto tėvai,
Kur man krikstan nešė;
Nuveždami, parveždami,
Kad būt paskandinę.

SENELIS GANĖ AVELES

Senelis ganė aveles.

Vilkas — už avelių,

Avys — už kūtelių

Pabėgo.

Senelis šaukia šunelius:

„Čiu, čiu“, — čevelioja,

Tą vilką lelioja

Kaip šunį.

Senelis šaukia daug vyrų.

Sulėkė daug vyrų

Žiūrėti tų dyvų —

Ant vilką.

Vilkelį vedė pas poną,
Nuvedė pas poną,
Sustiko su ponu
Vidury dvaro.

Prabilo ponas ant vilką.
Kokio vilkui strioko,
Kad kalbos nemoka
Su ponu!

Ponelis šaukia tijūną:
„Pašaukit tijūną,
Atneškit bizūną
Tam vilkui!“

Vilkelį vilko per dvarą.
Išvilko per dvarą,
Išmetė per tvorą
Kaip šunį.

Vilkelis bėgo tribaldai.
Nubėgo per mišką,
Sustiko su kiškiu
Vidury miško.

Kiškelis klausia: „Ką veikti?“ —
„Reikia avis plauti,
Gyvų nepaleisti
Lig smerčio.“

BAJORĖLIS

Atvažiavo bajorėlis
Ant Lietuvos mergužėlę:
„Tekėk už mane, mergele,
Turiu visą dvarą.“

„Oi, bajorai, bajorėli,
Dykai tavo kelionėlė:
Aš už tavęs netekėsiu, —
Tu neturi nieko.

Kepurėlė Lietuvos
Neužlenda ant galvos:
Aš už tavęs netekėsiu, —
Tu neturi nieko.

Marškinėliai perkeliavi, —
Visi žino, kad nesavi:
Aš už tavęs netekėsiu, —
Tu neturi nieko.

Juostytėlė išrašyta,
Pas mergelę išprašyta:
Aš už tavęs netekėsiu, —
Tu neturi nieko.

Surdutėlis ripso
Pastalėly drybso:
Aš už tavęs netekėsiu, —
Tu neturi nieko.

Kelnelės gelumbinės
Nesilaiko ant š...:
Aš už tavęs netekėsiu, —
Tu neturi nieko.

Čebatėliai vaksavoti,
Visi žino — išnešioti:
Aš už tavęs netekėsiu, —
Tu neturi nieko.

Čebatėliai du du du,
Be padelių abudu:
Aš už tavęs netekėsiu, —
Tu neturi nieko.

Pirštinėlės baltos,
Pas mergele gautos:
Aš už tavęs netekėsiu, —
Tu neturi nieko.

Kumelaitė vaško —
Atsisėdus braška:
Aš už tavęs netekėsiu, —
Tu neturi nieko.

Balnelis ridiko
Bajorui pritiko:
Aš už tavęs netekėsiu, —
Tu neturi nieko.

Važiuok sau atgal į dvarą,
Valgyk sveikas savo gera:
Aš už tavęs netekėsiu,
Nors turi ir dvarą.“

PAKLAUSYKIT, MANO ŽEKELIAI MAŽI

Paklausykit, mano žekeliai maži,
Pagiedosiu jum navyną gražią,
Kad šią naktį jau girdėjau,
Kad netoli nuo Betliejaus
Aveles ganiau.

Netoli nuo miesto aveles ganiau,
Užgirdęs linksmybę, dar nenumaniau,
Kokia ten buvo linksmybė,
Iš dangaus dievo galybė
Negirdėta!

Kai ašei sėdėjau aukštai ant būdos,
Su savim turėjau skripkas ir dūdas.
Kai nuo būdos jau nupuoliau,
Skripkas ir dūdas sukūliau,
Koją išlaužiau.

Kai pradėjau bėgti, man koja sopėti...
Na, Jonai, na, Steponai,
Mikaliūnai Trumpalazdi,
Imk ir tverk:
Tu čia neliksi!

Ir pana švenčiausia neiškentėjo:
Su Juozapu šventu šokti pradėjo.
Aniolai, piemenėliai
Šaukia jum: „Pana čysta!
Ar gyvensme, arba mirsme
Visi po draugei.“

PRIPODKAS PETRUI

Pavogė kumelę Petruui —
Ieškoti išėjo
Ir, atradęs kumelę,
Valgyt nenorėjo.

Ei, kumele, kumelyte,
Kumelyte tu mano,
Tegul tave visados
Šventas Jurgis gano.

Kumelyte tu mano,
Kaip aš tavęs ieškojau,
Ieškodamas po mišką
„Koš“, „koš“ klykojau.

Lipau per aukšius laužus
Ir per drūtas šiekštas,
Genys kapojo stuobri,
Gvultu rékė kėkštas.

Netylėjo teipogi
Prakeikta pelėda,
Kuri dažniausia nuo laktos
Vištelius rédo.

BARNIS DRAZDAUSKO ANT LIETUVIŲ

Ei, dieve dievulaitis,
Esmu tikras žemaitis,
Iš močios ir iš tėvo,
Apsakysiu dėl dievo.

Apsakysiu tą visa,
Ką kentėjau ir kęsiu;
Apsakysiu kelelius,
Visus mano vargelius.

Akytės mano mielos,
Kojos procauninkėlės,
Priminkit visas vietas,
Kaip kartus dėl man svietas.

Devyniasdešimt[uose] metu[os] —
Kaip esmu iš tos vietos, —
Lietuvon iš Žemaičių
Ėjau su didžiu kraičiu;

Su didžiu razumėliu
Su jauniausiu viekeliu,
Su skaisčiausiom akelėm
Su gražiausiom kojelėm.

Ne vieną kartą nušalti,
Ne vieną kartą išalkti,
Ne vieną buvau kartą
Sunkiai labai nubartas.

Ėjau aš per bažnyčias,
Lietuvos kozelnyčias,
Kaip bitelė siausdamas,
Ant pakūtą vesdamas.

Kaipo paukštelis čilbėjau,
Apie dievą kalbėjau
Kaip tikras apaštalas.
Tai mano giesmės galas.

Lietuvoj pikti žmonės
Netur pas save malonės,
Netur mielaširdystės,
O labiausiai žmonystės.

Sugrįšiu į Žemaičius,
Palikęs brangius kraščius,
Palikęs jauną vieką,
Visą mano patieką.

Šauksiuos ant Giedraitį,
Tėvą visų žemaičių,
Šauksiuos ant tėviškę,
Palikęs žvėris miške.

GIESMĒ RYGOS MIESTUI PAGERBTI

Pribūk, Neptune galingas,
Pasiauski skeptu džiaugsmingai
Ir užgrok — kaip jūra ošia —
Ji tau kaktą tegu puošia.

Juk tavo sostas kaip saulē,
Jis garbingiausias pasauly.
Kas tik žmonēs' atsiranda,
Tu išnešioji ant sprando.

Ir tu, Eolai pūtėjau,
Išpūski dumples, kad vējai
Temptų bures didžiam žygiui
Ir neštų laivus į Rygą.

Lékit, Faonai, Zefirai,
Pro verpetus prasiyrę.
Tegu Charibdė ir Scilė
Prasmenga besočiamė gyly.

Bangų kalnai piktieji
Tegu bedugnėsna liejas.
O tos sirenos vylingos
Dainas tegu baigia graudingas.

Plaukit visų kraštų žmonės, —
Kiek čia laisvės, kiek malonės.
Iš visur čionai suplaukit —
Europos uostas jūs laukia.

Anglai ir švedai, ispanai,
Prancūzai, olandai ir danai
Čia suveža savo gėrybę,
Kraudami turtą tai Rygai.

Lietuva iš laukų savo
Čionai tiekia brandų javą,
O kai tas prekes iškrauna,
Kitų gėrybių sau gauna.

O Dauguva, tu galinga,
Pranešk naujieną džiaugsmingą
Tu, nešdama derlių Rusų,
Rygai didybės atsiųsi.

Bokštai išdidūs čia tūno
Prieglobsty Marso, Neptuno.
O ta garsioji Belona
Svaido vilyčias raudonas.

Rygos piliečiai garbingi,
Slaugūs, mandagūs, protingi.
Pramonė, miesto prekyba —
Tai jų didžiausia tvėryba.

Džiaukitės, šaunūs rygiečiai,
Puiki gerovė jums šviečia.
Čionai garbė ir malonė,
Čia, kur gyvena tie žmonės.

PREXEDAK

PAAIŠKINIMAI

Šiame leidinyje pateikiamos būdingiausios A. Strazdo dainos. Rinkinio pradžioje spausdinamas pokario metais atrastos dainos „Varnas“ variantas. Toliau dainos dedamos šia tvarka: 1) paties poeto 1814 m. išleistos, 2) L. Didžiulienės surinktos ir 1911 m. paskelbtos, 3) kituose leidiniuose (1914 m., 1938 m.) bei periodikoje spausdintos.

Paruošiant leidinį, atsisakyta senosios rašybos ir skyrybos (pvz.: aszey=ašai, pac=pats, Palsziuy=Palšiui, prieczastis=priečastis ir t. t.).

Tarminiai garsai (A. Strazdas rašė rytiečių kamažiškių tarme) pakeisti bendrinės kalbos garsais (pvz.: kaja=koja, unt=ant, tava=tavo, rajus=rojus, ligas=ligos, runku=ranką ir t. t.).

Žodynas neliestas.

Varnas. Spausdinama iš LTSR MA bibliotekos rankr. skyriaus f. (B 4-189). Tą dainą (ir jos vertimą į lenkų kalbą „Kruk“) akademijos bibliotekos darbuotojai pokario metais rado Pr. Vilčinskio laiške, rašytame 1844 m. rugpiūčio 14 archeologui Eust. Tiškevičiui.

Giesmė apie siratas. Spausdinama pagal 1902 m. leidimo tekstą. (6 psl.)

Gegužėlė. Spausdinama pagal 1814 m. leidimo tekstą.

Kiškis. Spausdinama pagal 1814 m. leidimo tekstą. 1884 m. leidiny (Miglovaros) ši daina turi 13 posmų, (paties A. Strazdo išleistame 1814 m. leidime — tik 6). Štai tie 7 nauji posmai:

Jau pėdose šunes sulojo, sulojo.
Kiškiui smertį anie mirkčiojo, mirkčiojo.
Sėdž nabagas raudodamas
Ir už griekus gailėdamas —
Prie galo, prie galo.

„Ką aš pikta strielčiam padariau, padariau?
Ar bandą ant rugius suvariau, suvariau?
Jei kopūstuos atsisėdu,
Po lapelį tiktai ėdu,
Ne kaip šuo, ne kaip šuo.“

O tai mužikai kalbėjo, kalbėjo,
Jog čia pilkas kiškis sėdėjo, sėdėjo.
Vakar rytą pievas mynė,
Šiandien miežius laužė, skynė
Laidokas, laidokas.

Ir kunigs klebonas pridėjo, pridėjo,
Jog čia pilką kiškį regėjo, regėjo.
Vargomistra ir davatkos
Suklegėjo kaip klegetkos:
„Buvo čia, buvo čia!“

Mato kiškis, jog čia ne žertas, ne žertas:
Iš visų pusių nutvertas, nutvertas;
Poterėlius kalbėdamas,
Testamentą darydamas,
Parėdė, parėdė:

„Kailį mano duokit kukčikam, kukčikam,
O visas kojeles ausninkams, ausninkams,
Mėsą ponams, grobus varnai,
O širdelę — mano tarnai,
Patelei, patelei.

Pagrabą pakelkit jūs, ponai, jūs, ponai;
Triūbos tegul bus kaip vargonai, vargonai.
Valgydami mėsą puikią,
Atsiduksėkit užu zuikį
Iš širdies, iš širdies.“

R u d e n ė l i s. Spausdinama pagal 1814 m. leidimo tekstą.

P r i e č a s t i s m e r g o s. Spausdinama pagal 1814 m. leidimo tekstą.

S t r a z d a s. Spausdinama pagal 1814 m. leidimo tekstą.

P a s t e r k a, arba piemenų giesmė. Spausdinama pagal 1814 m. leidimo tekstą.

Pagrabas Palšio. Spausdinama pagal 1814 m. leidimo tekstą.

Selianka Aušra. Spausdinama pagal 1902 m. leidimo tekstą. (19 psl.)

Kaulakys ir kamarnykas. Spausdinama pagal 1911 m. leidimo tekstą („Iš kun. A. Strazdo gyvenimo ir raštų. Vilniuje, 1911 m.“). Nr. 1.

Giesmė gaspadoriška. Spausdinama pagal 1911 m. leidimo tekstą. Nr. 4

Iš teip daugel gaspadinė. Spausdinama pagal 1911 m. leidimo tekstą. Nr. 5

Iš to pulko gaspadorių. Spausdinama pagal 1911 m. leidimo tekstą. Nr. 6.

Ir sulaukęs Mikalojaus. Spausdinama pagal 1911 m. leidimo tekstą. Nr. 7.

Jau sniegelis ir nubėgo. Spausdinama pagal 1911 m. leidimo tekstą. Nr. 8.

Gaspadorius žabus kirto. Spausdinama pagal 1911 m. leidimo tekstą. Nr. 9.

Pusę avelės suėdęs. Spausdinama pagal 1911 m. leidimo tekstą. Nr. 10.

Ei tu, Dominykai. Spausdinama pagal 1911 m. leidimo tekstą. Nr. 11.

Kaip pradėsiu tik dainuoti. Spausdinama pagal 1911 m. leidimo tekstą. Nr. 14.

Susiedas lauką užsėjo. Spausdinama pagal 1911 m. leidimo tekstą. Nr. 16.

Morciaus mėnuo stojos. Spausdinama pagal 1911 m. leidimo tekstą. Nr. 17.

Jau saulelė šviečia. Spausdinama pagal 1911 m. leidimo tekstą. Nr. 18.

Ant kalnelio vaikščiodama. Spausdinama pagal 1911 m. leidimo tekstą. Nr. 19.

Ant kalnelio putinas. Spausdinama pagal 1911 m. leidimo tekstą. Nr. 21.

Pone dieve visagalis. Spausdinama pagal 1911 m. leidimo tekstą. Nr. 22.

Lenkų žemė daugel vietų. Spausdinama pagal 1911 m. leidimo tekstą. Nr. 23.

Senelis ganė aveles. Spausdinama pagal 1914 m. leidimo („Strazdelio dainos. Parinktosios kun. A. Strazdo dainos. Jubiliejinis leidinys“) tekstą. 42 psl.

Bajorėlis. Spausdinama pagal 1914 m. leidimo („Strazdelio dainos. Parinktosios kun. A. Strazdo dainos. Jubiliejinis leidinys“) tekstą. 44 psl.

Paklausykite, mano žekeliai maži. Spausdinama pagal 1938 m. leidimo („Antanas Strazdas. Pasaulinės ir dvasinės giesmės“) tekstą. Ten ši daina išspausdinta pavadinimu „Daina apie Betliejų“. 127 psl.

Pripodkas Petruī. Spausdinama pagal LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros institute esančio ranka rašyto rinkinio („Giesmės ir dainas swietiskas Letuwiu ir Žemajcziu surinktas isz wisokiu raszitoju par. . . . M. 1855“). (Psl. 140—141) tekstą.

Barnis Drazdausko ant lietuvių. Spausdinama pagal LTSR MA Lietuvių kalbos ir lite-

ratūros institute esančio ranka rašyto rinkinio („Giesmes ir dainas swietiszkas Letuviu ir Žemajcziu surinktas isz wisokiu raszitoju par... M. 1855“ (109 psl.) tekstą. LTSR MA bibliotekos rankraščių skyriuje (BA-1194) yra šio kūrinio tekstas, pavadinimu „Duma X. Drozdowskiego, tęskniącego do oyczyzny“.

Giesmė Rygos miestui pagerbti. Tai A. Strazdo kūrinys, parašytas lenkų kalba. Originalas „Kant na pochwałę miasta Rygi“. Lenkiškai pirmą kartą buvo išspausdintas 1824 m. 1910 m. jis buvo paskelbtas leidinyje „Lietuvių tauta“ (I kn., 2 d., 263—264 psl.). Štai lenkiškasis tekstas:

KANT NA POCHWAŁĘ MIASTA RYGI

Przybądź, Neptunie, z pośpiechem,
Trąć pysznym berlem z uśmiechem,
A trącając graj wesolo,
Niech się zdobi dumne czoło.

Wszak tron twój wszędzie wspaniały,
Jemu hołduje świat cały,
I cokolwiek jest na świecie,
Rączo dźwigasz na twym grzbiecie.

I ty, Eolu, w oddechy
Rozpuść niezłomne swe miechy,
Rozpinając giętkie żagle,
Pędź do Rygi nawy smagle.

W pomoc, Fawony, Zefiry,
Omijając zgubne wiry,
Niech Charybda z z'jadłą Scylą
Lecą na przepaść niesytą.

Niech Burza groźne swe wały
Topi w bezdenne kanały,
Niech i uludne Syreny
Zaprzestaną smutne treny.

Przybywajcie tu narody,
Tu dziś rozkosz, tu swobody,
Przybywajcie z tropów w tropy
Do portu całej Europy.

Tu Anglik, Dańczyk, Szwecyja
Ładowne statki zawija,
Tu Francuz, Hiszpan, Holendry
Niosą dla Rygi zysk jędrny.

Tu Litwa z żyznych zagonów
Dostarcza mnóstwo swych plonów.
A nawzajem dla wygody
Bierze rozmaite plody.

I ty, przemożna też Dźwino!
Wystąp z radosną nowiną,
Która niosąc Ruskie plony
Stawiasz Rydze chlubne trony

Tu niebotyczne są wieże,
Neptun z Marsem onych strzeże;
Groźna zaś ręka Belony
Miota ogień w różne strony.

Tu obywatel z cnót dumny,
Uprzejmy, grzeczny, rozumny;
Handel zaś z dzielnym przemysłem
Rej wodzi nad ich umysłem.

Cieszcie się przeto, Ryzanie,
Ze byt wasz w dobrym jes stanie,
A pod hasłem zacnej Chwały
Mieszka ten naród wspaniały.

A. STRAZDO POEZIJOS LEIDIMAI

I. *Giesmies Swietiszkas ir Szwintas* sudietas par kuniga Untana Drazdawska. Wilniuy, 1814 Drukarnioy Kunigu Missionoriu.

Šiame leidinyje išspausdinta 9 dainos ir 2 religinės giesmės: 1. Giesmie ape Sieratas, 2. Giegužiele, 3. Kiskis, 4. Rudienielis, 5. Priecastis Mergas, 6. Strazdas, 7. Pasterka, arba Piemenu Giesmie, 8. Pagrabas Palszia, 9. Giesmie Ape Warda Marias, 10. Giesmie priesz Misziu, 11. Sielanka Auszra.

Šiuo metu yra žinomas tik vienas šio leidinio egzempliorius (Vilniaus Valstybinio V. Kapsuko var-

do u-to bibliotekoje). Jame trūksta „Giesmės apie Sieratas“ pradžios ir dainos „Sielanka Auszra“.

II. *Giesmes svietiskas ir szventas* Antana Drazdauske, 1814 meatuuse Vilniuje pas kun. Misijonoriu spausdintas, dabar pagal sava statrasza pataise ir atspausdina Jozapas Miglovara. Tilžiej, 1884. Spaus-tuvėje Otto v. Mauderodes.

III. *Giesmies Szvietiskas ir Szwintas* sudietas par kuniga Untana Drazdawska. Perspausdinimas pagal išdavimą „Wilniuy Drukarnioy Kunigu Missionoriu 1814“ Kaštu kun. A. Miluko Shenandoah, Pa, V. I. Stagaro spaustuvėje 1902.

Tai tiksliai perspausdintas 1814 m. leidinys.

IV. *Iš kun. Antano Strazdo gyvenimo ir raštų*. Vilniuje, 1911 m. Spaudon prirengė J. Basanavičius. Su 3 paveikslėliais. Vilniuje, M. Kuktos spaustuvė Rūmų (Dvorcovaja) g-vė Nr. 4. 1911.

Šiame leidinyje išspausdintos L. Didžiulienės su-rinktos 26 A. Strazdo dainos. Dainų tekstus čia su-vienodino, restauravo į rytiečių kamajiškių tarmę dr. J. Šlapelis ir K. Būga.

V. *Strazdelio dainos*. Parinktos kun. A. Strazdo dainos. Jubilejinis leidinys. Knygų leidimo bendrovė „Žinynas“. Vilnius, 1914.

Leidinį paruošė Liudas Gira.

VI. *A. Strazdo (Strazdelio) Raštai*. Su autoriaus biografija ir paveikslu. Surinko ir spaudai prirengė

J. Gabrys. 1914 m. Spauda Lietuva Publishing Co. Chicago, I 1.

VII. *Antanas Strazdas. Pasaulinės ir dvasinės giesmės.* Spaudai paruošė J. Petrulis ir K. Korsakas-Radžvilas. Kaunas, 1938 m.

VIII. *Antanas Strazdas. Parinktieji raštai mokyklai.* Spaudai paruošė J. Petrulis ir K. Korsakas-Radžvilas. Kaunas, 1938 m.

IX. *A. Strazdas. Dainos.* Vilnius, 1951.

X. *Antanas Strazdas. Raštai.* Vilnius, 1952.

ŽODYNĖLIS

a d y n a, -o s — valanda; tam tikras laikas.

a l m u ž n a, -o s — išmalda.

a m b o n a, -o s — sakykla, vieta, iš kurios kunigas pamokslą sako.

a p a u š t i, -š t a, -š o — praaušti, truputį išaušti, prašvisti.

a p i r a m o t i, -o j a (a p i r a m o), -o j o — nurimti.

a s a b a, -o s — asmuo.

a t k a k t i, -k a n k a, -k a k o — atvykti.

a t š l a i m a s, -o — kiemas; klojimo asla, grendymas.

b a m b i z a s, -o — pašiepiamasis žodis reformatų tikėjimo žmogui vadinti.

bandinykas, -o — samdininkas, bernas, gaunąs bandą, t. y. žemės sklypelį linams arba javams pasisėti.

bankietas, -o — pokylis, vaisės, puota, iškilmingi pietūs.

barva, -os — spalva.

bliūdas, -o — dubuo.

bluostas, -o — akių sudėjimas, trumpas miegas. Neteks nė bluosto sudėti — neteks akių užmerkti, pamiegoti.

brostva, -os — brolija (ražančiaus, škaplerių ir kt.).

brudnas, -a — nešvarus, purvinas, nešvankus, susitepęs.

brūkuoti, -uoja, -avo — burkuoti, ulduoti (apie balandį).

budavoti, -oja, -ojo — statyti.

burčyti -ija, -ijo — bambėti, niurnėti, Burbėti, neaiškiai kalbėti.

burzdėti, -a, -ėjo — burbuliuoti, ulbėti: tetervinas burzda.

cnatlyvas, -a — padorus, doras, skaistus, nekaltas.

čevelioti, -ioja, -iojo — šaukti (šunis).

čipryna, -os — plaukai, garbanos.

daboti, -oja, -ojo — žiūrėti, stebėti; prižiūrėti, kuo rūpintis; pamilti, įsimylėti.

dastoti, -oja, -ojo — pasiekti, laimėti, prilygti.

Gabriušis, -io — Gabrielius, Gabrys, Gabriukas. gailysta, -os — gailestis, gailesys.

galionas, -o — auksu arba sidabru austa juostelė drabužiams ar baldams papuošti; galvos papuošalas mergaitėms.

gaspada, -os — butas, namas.

gastinčius, -iaus — dovana, vaisės.

gatauoti, -oja, -ojo — padaryti, parūpinti, ruošti, rengti.

gruzdėti, -da, -ėjo — be liepsnos degti, smilkti; skrusti, trupėti.

išguldyti, -guldo, -guldė — išdėstyti, išaikinti.

iškada, -os — žala, nuostolis; gaila (veiksm.).

išpulti, -puola, -puolė — tikti, pritikti, derėti.

išsiurkti, -sta — (-ia), -ė — užsirėkti, susisieloti, bartis, urzgėti.

jėščiuukas, -o — abrinėlis (stačio medžio išskobtas indelis su antvožu sviestui, varškei įsidėti).

judylėliai, -ų — žąslai, žąsleliai, žaboklėlės.

kaladė, -ės — tam tikru būdu išpiautas rąstas, į kurį baudžiovos laikais įsprausdavo baudžiamojo kijas.

kamarnykas, -o — matininkas, žemės matavimo specialistas.

kaminyčia, -os — mūrinis namas, rūmas.

kapčius, -iaus — sukastas kauburyš, į kurį įkastas rastelis; ribos, sienos žymė.

kaslys, -io — ežiaženklis ant žemės ribos, sienos; baslys, pagalys.

kavoti, -oja, -ojo — slėpti, laidoti.

klapatas, -o — rūpestis, vargas, bėda, sielvartas.

kortelė, -ės — lapelis su tam tikru tekstu, į kariuomenę šaukiamasis raštelis.

kotavoti, -o ja, -o jo — kankinti, plakti, kamuoti.

kozelnỹčia, -ios — sakykla, vieta, iš kurios kunigas pamokslą sako.

langinyčia, -ios — langinė.

ledokas, -a — blogas, netikęs.

lelioti, -ioja, -iojo — vyti ująnt, uiti, vyti ką nors su šauksmu, tulioti.

lenciūgas, -o — grandinė, matininko virvė ar ilga geležinė juosta laukams matuoti.

lesvinčius, -iaus, — eigulys, miško sargas, medininkas.

lieknas, -o — paversmis, pažliugusi vieta, raistas, klampi pieva su krūmais.

loska, -os — malonė, geradarybė, gailestingas elgesys; palankumas.

loskavas, -a — malonus, mielas, meilus, maloningas, gailestingas.

mandras, -a — puikus, išdidus, šaunus, protingas. mieruoti, -uoja, -avo — matuoti, imti matą, nustatyti dydį.

miernykas, -o — matininkas, žemės matuotojas.

mislivčius, -iaus — medžiotojas, medžioklis.

mizernas, -a — menkas, silpnas, nuskurdęs, varganas, prastas.

mojus, -aus — gegužė (mėnuo).

morcius, -iaus — kovas (mėnuo).

mūčyti, -ija, -ijo — kankinti, varginti, engti, kamuoti.

muštravoti, -oja, -ojo — griežtai, priekabiai
mokyti karo mankštos, karo dalykų; šiurkščiai
auklėti remiantis mechaniška drausme; varginti.
muštukai, -ų; muštukėlis, -io — tam tikros
konstrukcijos brizgilai, laužtukai.

naminykas, -o — namų, ūkio savininkas; kurs
namuose sėdi.

navet — netgi, dargi.

navyna, -os — naujiena, nauja žinia.

necnata, -os — nedorybė, blogas darbas, poelgis.

neščėslyvas, -o — nelaimingas, vargšas, apleis-
tas.

netropyti, -ija, -ijo — nepataikyti, nekliudyti.

nukakti, -kanka, -kako — nueiti, nuvykti, nu-
keliauti.

padabnas, -a; padabniai — panašus; pana-
šiai.

pagrabas, -o — laidotuvės.

pagrajyti, -ija, -ijo — pagriežti, pagroti, pa-
skambinti.

pakajus, -aus — taika, ramybė; kambarys.

paklanas, -o — nusilenkimas, dovana, papirki-
mas.

pakūta, -os — atgaila, gailėjimasis nusikaltus, su-
klydus.

palka, -os — pagalys, lazda, žagaras.

pamačia, -ios — pagalba, parama.

pareiti, -eina, -éjo — tilpti, užtekti vietos.

paroda, -os — paroda, čia: piršimas, tarpininka-
vimas.

paslūgavoti, -oja, -ojo — patarnauti, patal-
 kininkauti.
 paspirti, -ia, -ė — paremti, padėti.
 pasterka, -os, — idilė, pastoralė (paprastai eilė-
 raštis, vaizduojas piemenų ir piemenaičių gy-
 venimą).
 pastirpti, -sta, -po — pakilti, užtekėti (saulė).
 pasvysti, -ysta, -do — imti šviesti, švitėti, ži-
 bėti.
 patieka, -os — paguoda, paguodimas nelaimėje,
 skausme.
 patrova, -os — valgis, patiekalas.
 pats, -ies — vyras.
 paversmis, -io — šaltiniuota, pažliugusi vieta.
 pevnas, -a — tikras, realus, nepramanytas.
 pijolka, -os — žibutė, žibuoklė.
 pilniauoti, -oja, -ojo — saugoti, prižiūrėti, ser-
 gėti, ginti nuo pavojų.
 prasunkas, -o — sunkumas, rūpestis.
 pratekti, -teka, -o — pradėti tekėti (sula).
 priešastis, -ies — atsitikimas, įvykis, nuotykis.
 pritikimas, -o — nuotykis, atsitikimas, įvykis.
 pripodkas, -o — atsitikimas (nelaimingas), nuo-
 tykis.
 procauninkėlė, -ės — darbininkėlė.
 procavoti, -oja, -ojo — dirbti, triūsti, darbuotis.
 procia, -os — darbas, triūsas.
 radastis, -čio — džiaugsmas, smagumas, links-
 mybė, malonumas, pasitenkinimo jausmas.
 ralio — piemenų dainų refrenas, priegiesmis.
 razumas, -o — protas, mąstomoji, protaujamoji
 galia, sąmoningo, išmintingo veikimo pagrindas.

r a z u m n a s, -a — protingas, išmintingas, su protu.
r ė d y t i, -o, -ė — valdyti, tvarkyti; rūpintis apdaru,
ką aprengti.

r i p s a s, -o — tam tikra medžiagos rūšis.

r o d a, -o s — patarimas, pamokymas, nurodymas,
kaip pasielgti.

r o k u o t i, -u o j a, -a v o — skaičiuoti, išdėstyti.

r ū ž ė, -ė s — šautuvas, šaudyklė.

s e l i a n k a, -o s — idilė (poezijos žanras, kur vaiz-
duojamas paprastas, ramus „gamtos žmonių“ —
žvejų, piemenų, žemdirbių — gyvenimas).

s i a u s t i, -d ž i a, -d ė — aidėti, maloniai skambėti.

s i r a t a, -o s — našlaitis, -ė.

s k a r b a s, -o — turtas, lobis, brangenybė.

s k l ė n y č i a, -o s — stiklinė.

s k r a m n a s, -a — kuklus, neišdidus, mandagus, ne-
reiklus, padorus, nedrąsus.

s k ū r a, -o s — oda.

s m y d r u o t i, -u o j a, -a v o — (smydras-lelijinių
šėimos augalas, kurio jauni stiebai valgomi) —
linguoti, svyruoti.

s m ū t n a s, -a; s m ū t n i a i — liūdnas; liūdnai.

s p a k a i n a s, -a; s p a k a i n i a i — ramus; ramiai.

s t a i n i a, -i o s — arklidė.

s t o g a s, -o — ūgis, augumas, sudėjimas.

s t o n a s, -o — luomas, šeiminė padėtis.

s t o r o t i s, -o j a s i, -o j o s i —stengtis, rūpintis, dėti
jėgas, norėti ką padaryti.

s t r i e l b a, -o s — šautuvas, šaudyklė.

s t r i e l č i u s, -i a u s — medžiotojas, medžioklis.

striokas, -o — baimė, pasibaisėjimas; su strioku — skubiai.

strošyti, -ija, -ijo — gąsdinti, bauginti, baidyti.
stula, -os — liturginis kunigų drabužis, ilga, plati juosta, dedama ant kaklo.

sūdas, -o — teismas

sugadyti, -ija, -ijo — sutaisyti, taiką padaryti.

sukloti, -oja, -ojo — suplasnoti; sparniukėliais suklojo — sparneliais suplasnojo, sudavė.

surđutas, -o — toks drabužis; durtinys.

ščyras, -a — sąžiningas, teisingas, ištikimas.

šėnavoti, -oja, -ojo — gerbti, garbinti, saugoti.

šiekšta, -os — kelmas, stuobrys.

šieravotí, -oja, -ojo — šveisti, trinti, valyti, blizginti, mazgoti.

škada, -os — žala, eibė, nuostolis.

šlėkta, -os — feodalinėje Lenkijoje ir Lietuvoje — vidutinis ir smulkus žemvaldys.

šliūbas, -o — santuoka, sutuoktuvės.

šoblelė, -ės — kardelis, kalavijėlis.

šoniena, -os — šoninė; šonas.

štuka, -os — išdaiga, pokštas, triukas, juokas; gabalas (mėsos).

tancavoti, -oja, -ojo, — šokti, linksmintis.

tancius, -iaus — šokis.

tiešyti, -ja, -ijo — guosti, linksminti, raminti.

tijūnas, -o — dvaro prievaizdas.

tuočės — tuolaik, tuomet, tuokart.

triūba, -os — dūda, iš medžio padarytas vamzdis, trimitas.

triūbyti, -ija, -ijo — pūsti dūdą, trimitą, dūduoti; godžiai gerti, plempti.

tvaskėti, -a, -ėjo — šviesti, blizgėti, spindėti, žvilgėti.

ūginti, -ina, -ino — auginti, rūpintis, kad augtų. ūlyčia, -ios — kaimo gatvė; kaimas, sodžius.

urėdas, -o — dvaro ūkio vedėjas, prievaizda.

ustavičnas, -a — nuolatinis, nesibaigias, be perstojo.

užsivysti, -ysta, -ydo — užsižiūrėti, užsi-spoksoti.

vaksavoti, -oja, -ojo — blizginti, tepalu batus tepti.

valnas, -a — laisvas.

viečnas, -a — amžinas, laiko atžvilgiu begalinis.

viedras, -o — kibiras.

viekas, -o — amžius; jėga, sveikata.

viernystė, -ės — tiesa, teisybė; ištikimybė.

viralė, viralinė, -ės — virtuvė.

vivat — valio, tegyvuoja.

zabova, -os — žaislas, žaidimas, pramoga.

zaplotas, -o — atlyginimas, užmokestis.

zdroda, -os — įdavimas, išdavystė, išdavimas, klasta.

zgada, -os — santaika, sutikimas, taika, susitaikymas.

zgūba, -os — nuostolis, netekimas, nustojimas ko nors.

zlastis, -ies — pyktis, susierzinimas.

z o k o n y k a s, -o — vienuolis, bažnytinės bendruomenės narys, davęs įžadą asketiškai gyventi vienuolyne; užsidaręs, atsiskyręs.

z v o d a, -o s — vaidas, nesantaika, barimasis, kivičas, ginčas.

ž a s l y s, -i o — kaplys, atšipęs, niekam netikęs kirvis(?).

ž è d n a s, -a — joks, kiekvienas.

ž e k e l i s, -i o — bernelis.

ž e l a v o t i, -o j a, -o j o — gailėtis, užjausti, saugoti, vertinti, taupyti.

ž y v y t i, -i j a, -i j o — maitinti, mitinti, penėti, valgydinti.

TURINYS

Antano Strazdo dainos. <i>L. Gineitis</i>	5
---	---

DAINOS

Varnas	25
Giesmė apie siratas	29
Gegužėlė	33
Kiškis	36
Rudenėlis	38
Priečastis mergos	40
Strazdas	42
Pasterka, arba piemenų giesmė	48
Pagrabas Palšio	50
Selianka Aušra	52
Kaulakys ir kamarnykas	56
Giesmė gaspadoriška	61
Iš taip daugel gspadinė	63
Iš to pulko gspadorių	66
Ir sulaukęs Mikalojaus	68
Jau sniegelis ir nubėgo	71
Gspadorius žabus kirto	74
Pusę avelės suėdęs	77
Ei tu, Dominykai	79
Kaip pradėsiu tik dainuoti	81
Susiedas lauką užsėjo	87
Morciaus mėnuo stojos	90

Jau saulelė šviečia	94
Ant kalnelio vaikščiodama	97
Ant kalnelio putinas	99
Pone dieve visagalis	101
Lenkų žemėj daugel vietų	103
Senelis ganė aveles	105
Bajorėlis	108
Paklauskite, mano žekeliai maži	111
Pripodkas Petru	113
Barnis Drazdausko ant lietuvių	115
Giesmė Rygos miestui pagerbti	118

PRIEDAI

Paaškinimai	123
A. Strazdo poezijos leidimai	131
Žodynėlis	134

Антанас Страздас
СОЧИНЕНИЯ

На литовском языке

Redaktorius P. Margevičius

Dailininkas J. Kuzminskis

Techn. redaktorius V. Laukys

Korektorė A. Preikšienė

Pasirašyta spaudai 1957, III.5. LV 06138. Leidinio Nr. 2191.
Tiražas 15.000 egz. Popierius 70×92¹/₃₂ — 2,313 pop. l. =
5,41 sp. l.; 3,8 leid. l. Spaudė valst. K. Požėlos v. spaus-
tuvė Kaune, Puškino 11. Užsak. Nr. 4649. Kaina 3 rb 40 kp

Государственное издательство художественной литера-
туры Литовской ССР. Вильнюс. Отпечатано в типографии
им. К. Пожела, Каунас, ул. Пушкина 11.